Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 222 — Ljubljana, torek 29. septembra 1942-XX — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3115
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Topniški boji v Egiptu

Intenzivno obstreljevanje pri El Alameinu

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 28. septembra naslednje 854. vojno poročilo:

V odseku trdnjave Alamein intenzivno obstreljevanje obeh topništev. V letalskem spopadu je bilo sestreljeno eno sovražno letalo.

Britanska letala so včeraj napadla Bengazi, poškodovala nekaj zasebnih stanovanj in ranila štiri osebe izmed prebivalstva.

Nad Malto je nemški lovec uničil eno letalo tipa »Spitfire«.

Ena naša podmornica se ni vrnila v svoje oporišče, večji del posadke pa je rešen. Družine pogrešanih so bile o tem obveščene.

Uničen ameriški konvoj

Tri veliki prevozni parniki s 47.000 tonami potopljeni
Na Atlantiku je bilo uničenih še 11 ladij s 57.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. sept. Nemško vrhovno vojno poveljstvo je objavilo naslednje izredno poročilo:

Nemške podmornice so na severnem Atlantiku v glavnem uničile v Anglijo namenjeni transport ameriških čet. Zadele so na velik konvoj, ki so ga sestavljali veliki potniški parniki, ki so bili pod močno zaščito natovorjeni s četami, municijo in vojnimi potrebščinami. Po večdnevnih hudih bojih so potopile najprej 19.000-tonski potniški parnik z dvema dimnikoma, ki se je po zadetku s 3 torpedi nagnil in potopil. Prav tako so zadele še 17.000-tonski potniški parnik z dvema dimnikoma, ki je po zadetku z 2 torpedoma ob ogromnem ognjenem zublju zletel v zrak. Nadalje sta bila potopljena še ena 11.000-tonska ladja in 1 rušilec v zaščiti konvoja, 2 nadaljnja transportna parnika pa sta bila poškodovana s torpedi. S tem uspehom so podmornice zadale sovražniku hud udarec in potopile v sovražnem prevoznem ladjevju 3 posebno brze edinice s 47.000 tonami, ki jih je običajno uporabljal za posebno važne in nujne prevoze čet.

Druge podmornice so na Atlantskem morju od afriške do ameriške obale potopile še 11 drugih ladij s skupno 57.000 tonami, tako da je sovražna plovba v zadnjih 4 dnevih zopet izgubila 14 ladij s skupno 104.600 br. reg. tonami.

Nove postojanke na Kavkazu zavzete

Prodor v severni del Stalingrada — Odbiti sovjetski protinapadi pri Rževu, Ilmenskem in Ladoškem jezeru

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V severnozapadnem delu Kavkaza so zavzele nemške in slovaške čete v hudih in ogorčenih borbah nove višinske postojanke. Ob obali Črnega morja je nemški brzi čoln potopil 1000-tonski parnik.

V boju za Stalingrad so nemške čete prodrle sedaj tudi v severni del mesta. Doslej osvojeno mestno ozemlje je bilo popolnoma očiščeno sovražnika. Borbe od moža do moža, ki jih vodijo nemški, rumunski in hrvatski oddelki, se nadaljujejo ob uspešnem sodelovanju in pod združenim ognjem topništva na kopnem in protiletalskega topništva letalstva. Sovražni razbremenilni napadi južno in severno od mesta so se izjalovili.

V srednjem odseku fronte in pri Rževu je bilo razbitih deloma s protisunki več napadov, ki jih je izvedel sovražnik z močnimi silami. Lastna napadalna akcija se je uspešno nadaljevala.

Jugovzhodno o Ilmenskega jezera so se zrušili ponovni sovražnikovi napadi s hudimi izgubami zanje.

Tudi južno od Ladoškega jezera so bili odbiti ponovni napadi sovražnika v trdovratnih borbah.

Z močnimi silami izvršeni poskus sovražnika, da bi prodrl proti vzhodu preko reke Neve obkoljevalni obroč Petrograda, se je ponesrečil z velikimi izgubami. Število uničenih čolnov se je povečalo na 395.

Na fronti ob Ledenem morju je letalstvo podnevi in ponoči obstreljevalo sovjetska letalska oporišča. Nemški lovci so pri tem brez lastnih izgub sestrelili 26 sovražnih letal.

Brezupna sovjetska obramba v Stalingradu

Berlin, 28. sept. Pozornost tukajšnjih vojaških krogov je osredotočena na nove uspehe operacij, ki jih nemške in zavezniške čete vodijo na kavkaškem področju, kjer so se morali rdeči navzlic trdovratnemu odporu in silovitim protinapadom umakniti na nove postojanke.

Kjub težavam, na katere naletujejo Nemci metodično nadaljujejo svoje napredovanje tudi pri Novorosijsku, kjer poskušajo rdeči, opirajoč se deloma tudi na svoje brodovje, tudi nemogoče, čeprav brez uspehov, samo da bi zaustavili pohod napadajočih sil.

Medtem ko je na področju pri Stalingradu še vedno angažiran znaten del Timošenkovih sil, vendar brez možnosti rešitve, čeprav je sovjetsko poveljništvo prav tu mislilo zaustaviti glavnino nemških oboroženih sil, je na kavkaškem področju v polnem teku nemška akcija, ki so se je Rusi toliko bali. Bitka za Stalingrad pa se nadaljuje z vso silovitostjo. Napadalne čete so izvojevale nove bloke hiš, spremenjene v trdnjave. O bojih, ki se vodijo po stepi okrog Stalingrada, objavlja dopisnik lista »Börsenzeitung« zanimive podrobnosti. Boljševiki so se na tem terenu oprijeli taktike zahrbtne preže.

Vsakih sto metrov naletimo na kako trdnjavico, na krajši jarek, na odporno gnezdo, ki so spretno prikriti z najbolj pretkanimi sredstvi. V stepi ni nobene zaščite in nobenega kritja. Ni niti drevesa, niti grma, niti malega kupa kamenja, za katerim bi se bilo mogoče skriti. O hišah ali celo revnih kočah tudi ni ne duha ne sluha, bohotijo se le šopi umazane trave medlo rdeče barve, ki se zdi, kakor da raste nalašč, da bi se v njej izgubile uniforme ruskega vojaka enake barve.

Ravnina je razen tega prepredena z nenadnimi globinami, z nerazumljivimi terenskimi globelmi, ki ji zaman iščeš na najboljši topografski karti poveljništva. Prav v takšnih globelih pa so rdeči skriti v svojih gnezdih in čakajo, da sprožijo svoj peklenski ogenj proti našim prednjim oddelkom. V trdi suhi zemlji, ki obdaja Stalingrad, so izkopali globoke votline, ki so jih maskirali s stepno travo in v katerih se upirajo kakor obsedeni. Vojaki se zde kakor pribiti na posameznih postojankah, kakor trava v suhi zemlji.

Res je, da noben boljševik, čim zasledimo kak tak položaj, ne more več uteči svoji usodi, toda borba v stepi je trda in nevarna in zahteva jeklene živce. Ne smete misliti, da je področje Stalingrada spričo svoje razsežnosti in svojega ravninskega obeležja primerno za uporabo tankov. Izkoristivši zahrbtnost terena so boljševiki zgradili učinkovito in nevarno obrambno omrežje na samem ozemlju, ki nosi obeležje te značilne zemlje.

Strelne line trdnjavic in strojniških gnezd so vidne šele iz neposredne razdalje nekaj metrov in ni nikjer nobene sovjetske postojanke, pa naj je še tako majhna, ki ne bi bila opremljena razen s strojnicami tudi z močnimi ročnimi bombami in vsaj enim protitankovskim topom. V teh vdolbinah so skrita prava skladišča streliva, saj so nekatere izmed votlin do 10 metrov globoke. Čim se približa kak naš tank, sprožijo rdeči takoj svoj peklenski ogenj nanj.

Naloga izvežbanih in izkušenih pionirjev je, da razstreljujejo z dinamitom ta trdovratna odporna gnezda, ki bi jih drugače ne bilo mogoče uničiti, vendar pa se napredovanje nadaljuje brez prestanka, čeprav nekoliko počasneje.

Iz vsega tega pa izhaja, pravi poročevalec na zaključku, kakšen pomen so rdeči pripisovali Stalingradu in koliko mesecev so že morali pripravljati svoje močne obrambe, upajoč, da bodo nezavzetne, kar je razumljivo, kajti s to karto igra sovjetsko vrhovno poveljništvo vse za vse. (Le Ultime Notizie)

Zmagoviti boji ob Ilmenskem in Ladoškem jezeru

Berlin, 27. sept. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so boljševiki južnozapadno od Ilmenskega jezera napadli po silni topovski pripravi z več močnimi skupinami postojanke neke nemške pehotne divizije. Vsi napadi so se izjavili ob obrambnem ognju. Ena izmed sovražnih skupin je bila popolnoma uničena.

Po akcijah proti utrjenim sovjetskim oporiščem južno od Ladoškega jezera so Nemci z ofenzivno akcijo pridobili nov teren. Prejšnji dan po hudih borbah in v izredno težavnem področju zavzeto ozemlje je bilo še razširjeno z uničenjem številnih utrjenih sovjetskih oporišč. Tudi tu so se močni sovražni protinapadi izjalovili s hudimi zgubami. Borbe v gozdovih in močvirjih pri Ladoškem jezeru še trajajo.

V vsem prednjem odseku vzhodne fronte so skupine nemškega letalstva napadle v sovražnem zaledju kljub slabemu vremenu zbirališča čet in oskrubovalna oporišča. Neko skladišče goriva je bilo zažgano. Tri skladišča streliva so zletela v zrak. Bombe, ki so zadele v polno, so uničile dve bateriji sovjetskega protiletalskega topničarstva.

Sovjetske letalske izgube nad Murmanskom

Berlin, 28. sept. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so bili včeraj nad Murmanskom izredno hudi letalski dvoboji. Nemški lovci so sestrelili po dosedanjih vesteh 24 boljševiških letal.

Finski odsek

Helsinki, 27. sept. s. Vojno poročilo javlja: Živahno delovanje patrulj na fronti v Karelijski ožini. Na fronti Aunusa sta bili odbiti dve močni sovražni nasprotni izvidnici. Neka finska patrulja je presenetila in uničila sovjetski oddelek. Sovjetska letala so metala rušilne in zažigalne bombe na nekatere kraje ob zapadni obali Ladoškega jezera. Škoda je neznatna.

Proslava druge obletnice trojnega pakta

Izmenjava brzojavk med vladarji, šefi vlad in zunanjimi ministri

Rim, 28. sept. s. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta so bile izmenjane naslednje brzojavke:

»Nj. Vel. Kralju in Cesarju — S. Rossore. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta Vam pošiljam, Veličanstvo, svoj najprisrčnejši pozdrav in pozdrav nemškega naroda. Nemčija, Italija in Japonska, združene v najtesnejšem prijateljstvu, vodijo neupogljivo in odločno do skupne zmage borbo za novi red v Evropi in vzhodni Aziji, sloneč na pravici in medsebojnem razumevanju. — Adolf Hitler.«

»Eksc. Adolf Hitler, Führer in kancelar Nemčije — Berlin. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta, ki je združil s tako trdimi vezmi Italijo, Nemčijo in Japonsko v skupni nalogi graditve novega reda v Evropi in Aziji, želim, da bi sprejel, Führer, pozdrav in voščila italijanskega naroda in moja osebna. — Vittorio Emanuele.«

»Nj. Vel. Kralju in Cesarju — S. Rossore. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta v svrho ustanovitve novega reda na vsem svetu, Vam želim izraziti, Veličanstvo, čustva svojih čestitk za odlične uspehe, ki jih vaš narod zdaj dosega, ter mojo trdno odločitev za sodelovanje z njim do naše končne zmage. — Hirohito.«

»Nj. Vel. Hirohito, cesar Japonske — Tokio. Ob drugi obletnici trojnega pakta, ki je združil Italijo, Nemčijo in Japonsko v skupni borbi za ustanovitev novega reda, želim, da bi Vaše Veličanstvo sprejelo, kakor tudi slavna dinastija, ki vodi že stoletja japonski narod proti njegovi visoki usodi, moje najlepše čestitke. — Vittorio Emanuele.«

Duce, Hitler in japonski min. predsednik

»Eksc. cav. Benito Mussolini, šef vlade, Duce Fašizma — Rim. Duce, ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta, s katerim so se Nemčija, Italija in Japonska vezale v najtesnejšem sodelovanju za obrambo in zaščito svojih pravic in svojih življenjskih interesov, so naša naroda ter japonski narod združeni neločljivo v zmagoslavni borbi za nov in pravičen svetovni red. Ko na ta dan obračam svojo misel fašistični Italiji in njenim vojakom, ki marširajo skupaj z nami, pošiljam Vam, Duce, v znak zvestega tovarištva najlepše in najprisrčnejše pozdrave svoje in nemškega naroda. — Adolf Hitler.«

»Eksc. Adolf Hitler, Führer in kancelar Nemčije — Berlin. Fašistična Italija pozdravlja ob drugi obletnici trojnega pakta z obnovljeno zvestobo narodno socialitično Nemčijo. Solidarnost treh velikih zaveznikih narodov je bolj trdna in strnjena ko kdaj prej. Naša vera v zmago in dosego smotrov obnove Evrope in Azije, ki so posvečeni v trojnem paktu, je bolj ko kdaj trdna. Sprejmite, Führer, ob dnevu obletnice moj prisrčni in tovariški pozdrav. — Mussolini.«

»Eksc. Benito Mussolini, šef vlade — Rim. Ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta med Japonsko, Italijo ni Nemčijo, mi pripada posebna čast, da izrazim Vam Ekscelenca in italijanskemu narodu svoje najprisrčnejše čestitke. Zelo sem ganjen in ne morem si kaj, da ne bi vam izrazil svoje globoko občudovanje zaradi tega, ker italijanski narod, premagujoč vse težkoče pod vašim veščim vodstvom, Ekscelenca, dosega odlične vojne uspehe ter maršira vedno z gotovostjo za uresničenje novega reda v Evropi. Ob današnji obletnici želim obnoviti sklep o dosegi končne zmage v tej vojni, kakršne še ni bilo, v duhu pakta in z najtesnejšim sodelovanjem med nami ter o uresničenju novega sveta na temelju pravice. Sprejmite, Ekscelenca, moj pozdrav, skupno z gorečimi željami za napredovanje fašistične Italije. — General Hideki Tojo, japonski ministrski predsednik.«

»Eksc. general Hideki Tojo, ministrski predsednik — Tokio. Ob drugi obletnici trojnega pakta so naši trije narodi bolj ko kdaj gotovi zmage. V teh prvih dveh letih obstoja berlinskega pakta so italijanski, japonski in nemški borci na vseh frontah neizprosno tolkli na celini, na morju in v zraku nasprotno koalicijo. Trdni temelji novega reda so bili že zmagovito postavljeni. Ob obletnici želim poslati Vam in velikemu in ponosnemu japonskemu narodu svoj prijateljski pozdrav in svoja voščila — Mussolini.«

Voščila in čestitke zunanjih ministrov

»Eksc. Galeazzo Ciano, Kr. zunanji minister — Rim. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta Vam pošiljam, dragi grof Ciano, svoje najprisrčnejše pozdrave. Skupnost v orožju med Nemčijo, Italijo in Japonsko, ki je bila svečano ustanovljena s tem paktom, se je v celoti izkazala v preteklem letu ter je jamstvo za zmago, ki bo prišla, in za uvedbo pravičnega novega reda v Evropi in v vzhodni Aziji. — Joahim von Ribbentrop, nemški zunanji minister.«

»Joahim von Ribbentrop, zunanji minister Nemčije — Berlin. Danes je druga obletnica trojnega pakta, ki sem ga imel čast z Vami podpisati v Berlinu, septembra 1940. Italija in Nemčija se skupno z zavezniško Japonsko zmagovito bore na vseh frontah proti skupnemu sovražniku z neporušljivo vero v pravično zmago. Zavezniški Nemčiji, njenemu Führerju in Vam pošiljam ob drugi obletnici svoje čestitke ter svoja prisrčna in tovariška voščila. — Ciano.«

»Eksc. Galeazzo Ciano, zunanji minister — Rim. Danes ob drugi obletnici sklenitve trojnega pakta po pričetku skupne vojne Japonske, Italije in Nemčije, z veseljem lahko ugotavljam, da naši trije narodi po spremembah na svetu, kakršnih še ni bilo, sodelujejo vedno bolj tesno ter marširajo za uresničenje najvišjega ideala, na katerega so skupno prisegle. Spominjajoč se Vašega deleža ob sklenitvi trojnega pakta, pošiljam svoje najgorečnejše želje za zdravje in udejstvovanje Vaše Ekscelence ter za bodočnost Vaše domovine. — Masajuki Tani, zunanji minister Japonske.«

»Eksc. Masajuki Tani, zunanji minister — Tokio. Dve leti sta potekli od dneva, odkar so Italija, Nemčija in Japonska podpisali v Berlinu trojni pakt, ki povzema in določa velike obnavljalne naloge, za katere se tri sile zmagovito bore. Na dan obletnice pošiljam Vam tovariški pozdrav, japonskemu narodu pa svoje najlepše čestitke. Ciano.«

Svečanost v vili Madama v Rimu

Zunanji minister grof Ciano o pomenu, nalogah in ciljih trojnega pakta

Rim, 28 sept s. Ob proslavi druge obletnice trojnega pakta, ki je bila včeraj v vili Madami ob navzočnosti diplomatskih in vojaških zastopnikov držav podpisnic je Eksc. zunanji minister grof Ciano kratko govoril in poudaril važnosti in pomen tega zgodovinskega dne. Poudaril je, da je trojni pakt, ki veže v trdnem zavezništvu Italijo, Nemčijo, Japonsko, Bolgarijo Hrvatsko, Rumunijo, Slovaško in Madžarsko, izraz zgodovinskega položaja in skupnosti interesov ter idealov. V teh zadnjih letih, je rekel grof Ciano, so se države trojnega pakta nahajale pred dvema nevarnostima: pred poizkusom zadušitve s strani plutokratičnih držav z monopolom na bogastva sveta in prometna sredstva ter pred boljševiško nevarnostjo, ki je grozila njih notranji strukturi in kulturnemu zakladu. Da ohranijo svojo kulturno tradicijo in zagotove delo svojim sinovom ter prostor svojim narodom, da branijo svoje politične, verske in družinske institucije vzdržujejo Italija, Nemčija in Japonska danes zmagovito gigantski sunek, ki od skrajnih obal Atlantika do skrajnih obal Pacifika okrvavlja svet. To je veličanstvena naloga z najvišjim ciljem, ki je dobila po Previdnosti tolmače v velikih voditeljih z genialno intuicijo.

Grof Ciano je zaključil z ugotovitvijo, da so neločljivo trdno zavezništvo narodov trojnega pakta genialnost voditeljev in junaštvo borcev jamstvo za to, da se bo veliko podvzeto delo opravilo in da bodo naše zmagoslavne zastave združene dale svetu pravičen mir, ki je v srcih narodov. Besede grofa Ciana so bile pozdravljene z najživahnejšim odobravanjem.

Zborovanja so se udeležili za Nemčijo veleposlanik von Mackensen svetnik dr. Dörrtenbach, general von Rintellen, general von Tohl in kontreadmiral Lowisch, za Japonsko veleposlanik Horikiri, minister Kaso, general Šimuzu in admiral Abe. Navzoči so bili tudi madžarski poslanik de Mariassy rumunski Gricorcea, bolgarski Karadjov, slovaški Galvanek in hrvatski poslanik Perič. Za Italijo so bili navzoči šef glavnega stana maršal Cavallero, ministra Thaon di Revel in Bottai, prefekt Luciano v zastopstvu ministra Pavolinija, podtajniki Russo, Scuero, Riccardi, Fougier, šef glavnega stana Milice Galbiati, prefekt Presti, podtajnik Stranke nacionalni svetnik Farnesi, zvezni tajnik Colesanti in številni drugi visoki uradniki zunanjega ministrstva.

Svečanost v Berlinu

Govor zunanjega ministra Ribbentropa — Ogromne sovjetske izgube

Berlin, 27. sept. s. Ob obletnici podpisa trojnega pakta je zunanji minister von Ribbentrop priredil zvečer velik sprejem za zastopnike zavezniških narodov. Ribbentrop je v svojem govoru, ki so ga prenašale vse nemške in zavezniške radijske postaje označil trojno zavezništvo kot politično in vojaško koncepcijo, ki je imela prvotno obrambni značaj. Zato je postala vojna koalicija zaradi izzivanja in napadov predsednika Zedinjenih držav Amerike na nemški, italijanski in japonski narod in na voditelje teh držav. To zavezništvo je postalo neločljiva zveza, od katere zavisi usoda treh narodov. Sile trojnega pakta, ki so prepričane v moč svojih narodov in narodov, ki so se jim pridružile, predstavljajo najmočnejšo skupino, ki je bila kdaj ustvarjena, ter vodijo od odločilnega decembra lani skupno borbo.

V vzhodni Aziji, je doslovno izjavil minister Ribbentrop, so naši zavezniki Japonci zavzeli svetovni imperij z vrsto zmag, kakršnih še ni bilo. Na vseh evropskih in afriških bojiščih so obeleževali drugo leto trojnega pakta veličastni vojaški uspehi Italije, Nemčije in njenih zaveznikov. Med tem, ko se v Afriki italijanske in nemške divizije bore v drzni in zmagoviti vojni ob zvestem bratstvu v orožju in so iztrgale sovražniku Tobruk, Sollum, Marsa Matruh ter se nahajajo zdaj trdno v postojankah pri El Alameinu, pred vrati Aleksandrije, so italijanske in nemške letalske in pomorske sile zadajale stalne poraze angleški pomorski sili na Sredozemlju. Vendar je glavno zanimanje osredotočeno na vzhodno fronto.

Nemški zunanji minister je nato poudaril, kako so v borbi proti boljševizmu zavezniške čete Nemčije, fašistične Italije, Romunije, Madžarske, Slovaške in Hrvatske pognale v beg rdeče armade ter se nahajajo zdaj kljub ogromni razdalji ob obrežju Volge, na Kavkazu ter v področju Kaspiškega morja.

Minister je nato govoril o bitki za Stalingrad. Čeprav je samo eden pristojen dokončno govoriti o tem, je rekel von Ribbentropp, in to je Führer, ki sam vodi to gigantsko bitko, prav tako kakor je zamislil, vodil in zmagovito zaključil druge gigantske bitke v teh treh letih, vendar tudi jaz lahko zagotovim, da bo tudi bitka za Stalingrad dobljena, ta bitka, ki bo postala simbol boja, katerega Evropa vodi zdaj za svojo svobodo.

Minister je nato zagotovil, nasianjajoč se na nekaj številk, da je sovjetski kolos izgubil že več ko polovico in v nekaterih področjih celo dve tretjini svojih sil. Upoštevajoč izgube in sicer 14 milijonov mrtvih, ranjenih in ujetnikov, je Sovjetska zveza že izgubila okrog 100 milijonov ljudi ali dve tretjini svojega prebivalstva na evropskem ozemlju in več kot polovico celotnega prebivalstva Sovjetske zveze. Razen tega so boljševiki izgubili več ko dve tretjini svoje žitne proizvodnje sladkorja. Velika nevarnost grozi boljševikom, je nadaljeval govornik, tudi z izgubo 90 odstotkov petrolejske proizvodnje. Država, ki so ji taki viri odvzeti, je neizprosno obsojena na pogin.

Sarkastično je potem minister odgovoril na sovražna besedičenja o ustanovitvi druge fronte in omenjajoč katastrofo pri Dieppu zatrdil, da si je celo želeti, da bi angloameriški strategi skušali sličen podvig ponoviti. Nemčija in njeni zavezniki, je podčrtal von Ribbentrop, so zdaj tako močni, da so kos slehernemu dogodku kjerkoli.

Von Ribentropp je nato očrtal veličastne uspehe mornarice in letalstva sil trojnega pakta, v borbi na morjih vsega sveta ter je omenil, da so zavezniški narodi v preteklih mesecih potopili dvakrat več trgovinskega brodovja kot ga morejo Američani, Angleži in njih zavezniki zgraditi. Treba je še dodati, da bodo sile trojnega pakta vedno v stanju potapljati še več trgovinskih edinic, kakor jim morejo sovražniki graditi.

Nemški zunanji minister je nato očrtal današnji položaj glede na razmerje med porazi sovražnika in zmagami, ki jih je dosegel trojni pakt, poudarjajoč naslednja tri dejstva:

1. Vprašanje prehrane, ki je bilo vedno slaba stran Evrope, je bilo že rešeno. Ta problem bo dokončno odstranjen in oskrbovanje se bo boljšalo iz leta v leto.

2. Zaloge surovin in sposobnost vojne proizvodnje sil trojnega pakta so že velike. Na razpolago imajo vse evropske surovine do spodnjega toka Volge in v celoti vse v vzhodni Aziji. S tem je kritje njihove vojne potrebe popolnoma zagotovljeno.

3. Za strateški položaj treh svetovnih zavezniških sil je značilno dejstvo, da so zavzele povsod nezavzemljive vojaške položaje, od koder lahko odbijajo nasprotnika, zadajajoč mu ogromne izgube.

Govornik je nato očrtal nadaljnji razvoj položaja ter je nadaljeval: Novi evropski red in nova Evropa bosta boljša kakor prej.

V njej bo vsak narod dobil mesto, ki mu pritiče.

Minister je zaključil z izjavo: Pričenjamo tretje leto trojnega pakta in četrto leto vojne z železnim prepričanjem, da sedaj čas dokončno dela za sile trojnega pakta.

Nemški zunanji minister in njegovi gostje, člani diplomatskega zbora zavezniških narodov, akreditirani v Berlinu, so potem v svečani obliki posvetili spoštljivo misel voditeljem Nemčije, Italije, Japonske, Madžarske, Rumunije, Slovaške, Bolgarije in Hrvatske.

Ob koncu sprejema je zunanji minister pozdravil šefe diplomatskih misij držav trojnega pakta.

Odgovoril je v imenu zastopnikov sil, pripadajočih trojnemu paktu, veleposlanik Alfieri, ki je vzkliknil Hitlerju.

V Tokiju

Tokio, 27. sept. s. Za proslavo druge obletnice podpisa trojnega pakta je zunanji Minister Tani priredil danes obed na čast poslanikom Italije, Nemčije in držav, pripadajočim paktu, ter na čast atašejem oboroženih sil Italije in Nemčije. Po obedu, ki so se ga udeležili člani vlade, zastopniki japonske vojske in ministrski predsednik Tojo, je minister Tani v svojem govoru poudaril, da se je v dveh letih obstoja trojnega pakta položaj spremenil in da je inter-

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje s 1. strani

vencija Japonske ustvarila še tesnejše zveze med državami trojnega pakta, ki se v Evropi in Aziji junaško bore. Potem, ko je podčrtal bistvo trojnega pakta, je poudaril, kako je trdnost pakta odgovorila Angležem in Američanom, ki skušajo izvati spore med tremi državami ki pa s silo svojega združenega orožja zmagujejo na vseh frontah. Tani je omenil, da predstavlja pot do končnega cilja še mnogo težav, zato pa morajo narodi trojnega pakta korakati še bolj strnjeni do zmage in dosege novega svetovnega reda z vedno večjim medsebojnim zaupanjem in v tesnem sodelovanju. Zaključil je znova potrjujoč neporušljivo odločitev Japonske ter nazdravljajoč zmagi in bodočnosti Italije ter Nemčije.

Veleposlanika Italije in Nemčije sta v odgovoru znova potrdila trdno odločitev sil osi in izrazila prepričanje v zmago in napredek japonskega cesarstva.

Po obedu so vsi udeleženci odšli v občinsko dvorano, kjer je bilo veliko ljudsko zborovanje. Po prečitanju cesarjevih odlokov od dobe podpisa trojnega pakta in intervencije Japonske ter po govorih guvernerja in župana Tokija je ministrski predsednik Tojo omenil, kako je Japonska pred dvema letoma hotela ohraniti mir na svetu in priskrbeti vsakemu narodu pristojno mesto na svetu, ko je podpisala trojni pakt z Italijo in Nemčijo. Tojo je objasnil, kako so sovražniki prisilili Japonsko k intervenciji in kako so v času obstoja trojnega pakta ostali odnosi med Italijo Japonsko in Nemčiji intimni in kako so veličastne zmage na vzhodu in na zapadu kronale orožje oboroženih sil vseh treh držav ter zagotovile dosego njihovega skupnega cilja. V nadaljevanju je ministrski predsednik zatrdil, da je Japonska lojalna do svojih prijateljev in da so njena čustva zvestobe izredno močna. V tej zvestobi, je poudaril, je železno edinstvo treh držav in temelj njihovega sodelovanja. Te kreposti ne bodo sovražne mahinacije nikoli zrušile. Japonska je odločena doseči zmago v tej vojni, kakršne še ni bilo, ostajajoč do skrajnosti zvesta. Zedinila bo še bolj notranjo fronto in še bolj utrdila vezi trojnega pakta. Ministrski predsednik je zaključil, izražajoč svojo neomajno vero, da bodo sile trojnega pakta tesno združene zmagovito dosegle skupni cilj.

Zunanji minister je nato prečital otvoritveno poslanico s poročilom o položaju in zopetno potrditvijo odločitve Japonske, da hoče izvrševati voljo cesarjevega odloka, ki je bil izdan od podpisu trojnega pakta.

Italijanski in nemški veleposlanik sta prečitala svoji otvoritveni poslanici. Svečanost se je zaključila v mogočnem ozračju velikega navdušenja.

Odmevi v tisku

Tokio, 28. sept. s. Listi japonske prestolnice priobčujejo obširne popise včerajšnjih svečanosti ter objavljajo slike zunanjih ministrov Ciana in Ribbentropa. Obenem navajajo z odobravanjem vsebino govorov, izrečenih v Rimu in v Berlinu. Listi naglašajo, da so manifestacije, ki so bile ob tej priliki v prestolnicah prijateljskih držav, razločen dokaz neomajnega prijateljstva in vere v zmago. Velesile trojnega sporazuma bodo s svojimi hrabrimi vojskami zagotovile svetu novi red in sijajno bodočnost.

Sofija, 27. sept. s. Nedeljski tisk objavlja z velikanskim poudarkom ob obletnici podpisa trojnega pakta na prvih straneh poslanice min. predsednika Filova, grofa Ciana, v. Ribbentropa, Tanija in zunanjih ministrov paktu pripadajočih ostalih držav. Listi objavljajo tudi fotografije Duceja, Hitlerja, Ciana in Ribbentropa. »Zora« piše v kratkem komentarju, da je Bolgarija hvaležna silam osi ter popolnoma veruje v njihovo končno zmago. »Utro« piše, da vidi bolgarski narod v idejah trojnega pakta vstajenje mednarodne pravice. Trojni pakt nima samo v sedanji vojni dragocene funkcije, temveč bo nadaljeval dobrodejno akcijo tudi po sklenitvi miru, ko se bodo določevali novi odnosi med državami na svetu. Trojni pakt je uresničil tako evropsko solidarnost, ki nikoli prej ni obstojala.

Madrid, 27. sept. s. Listi objavljajo poslanice zunanjih ministrov Italije, Nemčije in Japonske ter posvečajo obširne komentarje drugi obletnici podpisa trojnega pakta. Podčrtavajo popolno edinstvo političnih, gospodarskih in vojaških namer sil podpisnic ter pripadajočih držav. To edinstvo bo trajalo tudi po vojni ter bo zejamčilo pravico do življenja in blagostanja vseh narodov v novem evropskem in azijskem redu. Osporavajoč anglosaške teze, da bi bil pakt samo gospodarsko utemeljen, zatrjujejo listi, da je resnica prav nasprotna, kajti trojni pakt je omogočil preporod v mnogih državah s tem, da so dobile temelje za obstoj in da so bile osvobojene izpod suženjstva, ki ga je vsilil versajski mir. Pakt je trden temelj novega reda v Evropi in vzhodni Aziji. Sile podpisnice poznajo program, za katerega se bore, dočim nasprotniki objavljajo samo nedoločne in elastične formule. Fašizem, narodni socializem in japonski program imajo skupne moralne in socialne cilje, ki jih popolnoma pogrešamo pri vojnih smotrih sovražnikov, kakor dokazuje zveza med anglosaškim kapitalizmom in komunizmom. Trojni pakt pa se bori proti materijalističnemu mišljenju, zastavlja pot boljševizmu ter jamči za politično in gospodarsko svobodo siromašnim deželam v boju proti egoizmu, nakopičevalcu zemeljskih dobrin. Listi zaključujejo, da je trojni pakt najboljše orožje za dosego totalne zmage v sedanji vojni, zmage, ki bo obnovila svet.

Lizbona, 28. sept. s. Tukajšnji listi opisujejo z velikim poudarkom svečanosti ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta in objavljajo bistvene točke govorov, ki so jih imeli pri tej priliki osni državniki. »Diario de Manha« predvsem podčrtava govor grofa Ciana in osobito pritrjuje njegovim izjavam o vojnih ciljih. »Diario Popular« objavlja slike Ciana, Ribbentropa in Kurusua, proslavljajoč trojni pakt, ki se mu je pridružilo osem narodov, in pripominja, da so dogodki po podpisu pakta še tesneje združili in utrdili vezi prijateljstva in koristi, ki družijo tri velesile podpisnice trojnega pakta.

Obnovite naročnino!

„Prima Linea“

Prošlo soboto je izšla druga številka italijanskega tednika »Prima Linea«, ki ga izdaja Zveza borbenih fašijev naše pokrajine. Uvodnik je posvečen političnemu poslanstvu fašizma, ki nadaljuje izročilo starega Rima, osvajajoč nove zemlje in pridružujoč jih vse oživljajočemu krogu italijanske omike. Naslednji članek obravnava že tolikokrat dokazano junaštvo italijanskega pomorščaka. Na prvi strani je tudi nekoliko toplih spominskih besed na naslov fašista Boscola, ki je padel v boju s partizani in dokazal, da je brezplodna vsaka borba proti narodu junakov, mučenikov in vernikov, iz kakršnih sestoji italijanska vojska.

Ostalih pet strani je odločenih za razne aktualne članke ideološke vsebine, ki so prav vešče izprepleteni z zasluženo hvalo italijanskim vojakom in italijanskim materam. Zanimivo je tudi, da list vsak teden daje eno stran za dopise bojevnikov, s čimer je uredništvo nedvomno mnogo doprineslo k pestrosti glasila.

Predavanje prof. Damianija v Italijanskem institutu

Institut za Italijansko kulturo v Ljubljani opozarja učence konverzacijskega tečaja, da v torek, 29. septembra, popoldne ne bo pouka, ker bo ob 19. na sedežu Instituta (Napoleonov trg 6/I) imel predavanje gr. uff. prof. Enrico Damiani. K predavanju so vljudno vabljeni vsi oni gojenci, ki že dovolj obvladujejo italijanski jezik in lahko slede izvajanjem predavatelja.

Kazen za prestopek obrtnih predpisov

Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisarijatu objavlja:

Okrajno glavarstvo v Kočevju je obsodilo Krajec Rozalijo, posestnico iz Lipovca št. 13, na 2 dni zapora in na zaplembo blaga zaradi navijanja cen.

Tudi Wavell ne veruje v možnost skorajšnje postavitve druge fronte

Stockholm, 28. sept. d. Zelo hladno prho je preskrbel propagandi Moskve in sovjetskih zaveznikov za naglo postavitev druge zavezniške fronte britanski general Wavell, ki je včeraj v nekem govoru namignil, da so za tako podjetje potrebne priprave, ki utegnejo še zelo dolgo trajati. Britanski general je sicer kakor vsi njegovi predhodniki v zavezniškem taboru naglasil, da nameravajo zavezniške sile »kakor hitro mogoče« pričeti drugo fronto, da pa je samo po sebi umevno, da so zanjo potrebne najskrbnejše priprave. Pripomnil je, da predstavljajo v organizaciji druge fronte proti takšni kontinentalni sili, kakor je Nemčija, ladje in oskrbovalne zveze odločilni problem in je izrazil svoje prepričanje, da bodo zavezniki nedvomno utrpeli še hude izgube, preden bodo mogli priti nazaj na evropsko celino, s katere so bili vrženi takoj ob začetku vojne.

Stockholm, 28. sept. d. Londonski poročevalci švedskih listov navajajo razne britanske komentarje, ki po listih in radiu po moskovskem naročilu zmerom bolj vneto pozivajo po takojšnji organizaciji druge fronte za razbremenitev sovjetske vojske. Čim bolj se ruši sovjetski vojaški odpor na vzhodu, tem bolj postajajo ti pozivi vsiljivi in prepričevalni v svojem argumentiranju, v katerem slikajo položaj Sovjetske zveze v najbolj mračnih barvah. Winterton napoveduje posebno obupen položaj moskovskega prebivalstva v bližnji zimi in pravi, da v Moskvi prihodnjo zimo ne bo samo mnogo od sestradanosti bolečih želodcev, marveč tudi bolečih src. Večina moskovskega prebivalstva bo morala mrzle zimske mesece prebiti v prostorih, katerih temperatura bo globoko pod zmrzevališčem. Za obleko, ki je bila oguljena že v pretekli zimi, ni nobenega nadomestila in glede na vse to bedo in pomanjkanje — pravi Winterton — ni čudno, ako si sovjetsko prebivalstvo želi osvoboditve neznosnih vojnih bremen in ako je zagrenjeno nad sovjetskimi zavezniki, ki ničesar ne store za olajšanje obupnega položaja. Zelo značilna je tudi Wintertonova pripomba, da v Sovjetski zvezi ne zaupajo mnogo v anglosaške zaveznike, in da čim dalje bolj uvidevajo, da se bodo morali zanašati le na svoje šibke moči.

Neki drugi londonski komentator, ki ga navajajo švedski poročevalci, skuša potolažiti razočarane sovjetske zaveznike z novimi arktičnimi konvoji in pravi, da bo plulo na Ledenem morju še mnogo konvojev, da bo prišlo do novih borb in do še večjih britanskih izgub, češ, da se Angliji ne more očitati, da ne bi bila pripravljena aktivno pomagati Sovjetski zvezi, čeprav jo to velja težke žrtve. Množe se tudi moskovska poročila, ki kažejo skrajno ogorčenje sovjetske javnosti zaradi britanskega zavlačevanja druge fronte, ogorčenje, ki je pomešano že s cinizmom skrajnega obupa. Neki ameriški poročevalec pravi, da bi moral goreči Stalingrad odpreti oči in pokazati obupnost položaja tudi tistim ljudem v taboru anglosaških zaveznikov, ki še zmerom nasvetujejo previdnost. Po njegovem mnenju ni v Angliji in Ameriki nikogar več, ki bi še mogel smatrati izgubo Stalingrada za brezpomemben dogodek ali pa bi morda celo upal, da se Stalingrad utegne še kaj časa držati.

Položaj v Indiji čim dalje bolj zapleten

Najhujši so izgredi v Bombaju, kjer je množica ponovno napadla angleško policijo

Bangkok, 26. sept. d. V Bombaju in v bombajski pokrajini je prišlo v zadnjih dveh dneh do mnogih novih demonstracij in spopadov med indijskim prebivalstvom ter britansko in indijsko policijo. Kakor javljajo iz New Delhija, so pri vseh teh demonstracijah in spopadih imeli posebno pomembno vlogo dijaki, ki so povsod prvi v borbah za odstranitev Angležev iz Indije. V Bombaju so demonstranti navalili na več tramvajskih voz in avtobusov ter jih deloma hudo poškodovali. Policija je ponovno streljala na množice civilistov. V neki predilnici je prišlo do nove bombne eksplozije, o kateri pa še manjkajo podrobna poročila. V nekem delu mesta je britanska policija odkrila tajno tiskarno in je aretirala večje število oseb. Do nadaljnjih demonstracij je prišlo tudi v mestu Ahmedabadu v bombajski pokrajini, kjer je policija z ostrimi naboji streljala v množice demonstrantov. Iz mesta Kovilpati v pokrajini Madras javljajo, da je po areticiji več uglednih oseb, ki so simpatizirale s pokretom indskega kongresa, množica napadla policijske agente. Tudi o tem incidentu še manjkajo podrobna poročila in je v poročilu iz New Delhija le rečeno, da je policija večkrat rabila orožje. Število žrtev, ki jih je zahteval ta incident, še ni bilo objavljeno.

Bangkok, 25. sept. s. Iz New Delhija poročajo, da je Pandit Kunzzu, zastopnik severnih združenih pokrajin v indijskem državnem svetu, zahteval imenovanje nepristranske preiskovalne komisije. Dodal je, da metode vlade za pobijanje upora ne morejo doseči nobenega praktičnega uspeha in je edino sredstvo za zopetno uvedbo reda in miru prenos oblasti na Indijce. Angleži so še naprej gluhi za vsak nasvet in si zapirajo oči pred stvarnim položajem, ki se slabša iz dneva v dan. Medtem, ko se množijo demonstracije, atentati in sabotažna dejanja in napadajo oborožene tolpe v raznih krajih policijo in čete, vztraja vlada podkralja pri trditvi, da obvladuje položaj, o čemer sami v Indiji bivajoči Angleži najbolj dvomijo. Upor se je iz velikih središč razširil na deželo, kjer so pripravna tla, kajti majhni kmetje in poljedelci se zbirajo v gručah pod zastavo kongresa in njihovo sovraštvo proti Angležem, ki so jih izkoriščali in pahnili v bedo, eksplodira silovito tu pa tam, zaradi česar imajo policija in čete številne izgube. Znova se je poslabšal položaj v Bombaju zaradi ponovnih protiangleških demonstracij. Demonstranti korakajo po ulicah z velikimi napisi: Ven z Angleži. Policija jih je ponovno razpršila in je aretirala mnogo ljudi. V nekem spopadu pred vladno palačo je bil ubit policijski uradnik, ko je skušal iztrgati letak iz rok nekega indijskega mladeniča. V nekem drugem kraju mesta je policija streljala na sprevod dijakov, ki so se napotili proti kaznilnici, da bi zahtevali osvoboditev nekaterih aretirancev. Dva dijaka sta bila ubita, eden pa hudo ranjen. Motorizirane patrole brzijo po mestu. Na področju Dagara je skupina demonstrantov, med katerimi je bilo mnogo dijakov, napadla policijo, ki je hotela demonstrantom zastaviti pot. Več agentov je bilo ranjenih s kamenjem. Demonstranti, ki so vdrli v nekatere angleške trgovine, so spravili na kup evropska oblačila, ovratnice, srajce in klobuke in vse skupaj zažgali. V Ahmedabadu je policija streljala na dijake, ki so skušali razviti kongresno zastavo na neki šoli. V okolici Kalkute so bile prerezane telefonske žice, katere so popravili šele pred dvema dnevoma. Zaradi izredno hudih poškodb signalnih naprav na železnici so morale oblasti ukiniti promet na več progah. Množica kmetov je razdejala in zažgala dve veliki angleški planinski koči.

Obnovite naročnino!

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljništva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

1. **Mulacu Ivanu,** sinu Josipa in Marije Modrušan, roj. 21. IV. 1921 v Kočevju in tam bivajočemu,

2. **Snoju Ivanu,** sinu Ivana in Franje Avtel, roj. 3. III. 1924 v Zg. Kašlju in tam bivajočemu, ter

3. **Smolnikarju Vinku,** sinu Jakoba in Marjete Lajovic, roj. 22. I. 1918 v Novem mestu, bivajočemu v Ljubljani; vsi trije se nahajajo v zaporu.

Obdolženi so: a) zločina po čl. 1. Ducejeve naredbe z dne 3. V. 1942, ker so bili pred 31. julijem 1942 člani družbe za nasilen preobrat političnega, gospodarskega in družabnega reda v državi;

b) zločina po čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker so: Mulac od marca do julija 1942 v Kočevju, Snoj od maja do julija 1942 v Podlipoglavu in Smolnikar od junija do julija v Borovnici sodelovali v oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom izvrševanja zločinov, ki jih predvideva omenjena naredba.

Mulac in Snoj sta obenem obdolžena zločina po čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941, ker sta v istih okoliščinah bila v posesti puške s pripadajočo municijo brez oblastvenega dovoljenja.

Iz teh razlogov jih je sodišče na temelju čl. 483. k. z. spoznalo za **krive** pripisanih jim zločinov in jih obsodilo **v dosmrtno ječo,** trajno izgubo pravic, izvrševanja javne službe in zakoniti preklic; razen tega tudi na plačilo stroškov razprave in vzdrževanje v zaporu.

Sodišče je odredilo, da se pričujoča razsodba v izvlečku po enkrat objavi v »Jutru« in v »Piccolu«.

Ljubljana, 23. septembra 1942-XX.

•

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljništva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti

Menceju Alojziju, sinu Alojzija in Pavline Javornik, roj. v Ljubljani 25. I. 1924, dijaku, tam bivajočemu, nahajajočemu se v zaporu.

Obdolžen je: a) sodelovanja v prevratni združbi (čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je bil član prevratne družbe, določene za nasilni prevrat političnega, gospodarskega in družabnega reda v državi. To dejanje je zagrešil v Ljubljanski pokrajini od 20. maja do 11. julija 1942;

b) ker je (čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941) sodeloval v istih časovnih in krajevnih okoliščinah pri oboroženem krdelu, ustanovljenemu z namenom, izvrševati zločine proti državi. Obtoženec je bil član 4. čete I. bataljona;

c) nedovoljene posesti orožja in municije (čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941), ker je v omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah bil v posesti orožja in municije brez dovoljenja merodajne oblasti.

Iz teh razlogov ga je sodišče na temelju čl. 483. k. z. spoznalo **za krivega** udeležbe na prevratni družbi in pri oboroženem krdelu in ga obsodilo **v dosmrtno ječo** s trajno izgubo pravic izvrševanja javne službe, na zakoniti preklic in plačilo stroškov razprave ter vzdrževanja v ječi.

Na temelju čl. 479. k. z. pa je sodišče obtoženca oprostilo zločina posesti orožja zaradi pomanjkanja dokazov.

Obenem je odredilo objavo pričujoče sodbe v izvlečku po enkrat v »Jutru« in v »Piccolu«.

Ljubljana, 23. septembra 1942-XX.

•

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljništva Oboroženih sil Slovenija-Dalmazia, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti

Maroltu Francu, sinu Antona in Marije Pucelj, roj. 4. VI. 1923 v Gorenji vasi in tam bivajočemu, mehaniku, nahajajočemu se v begstvu.

Obdolžen je: a) zločina po čl. 4. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941 in čl. 1. Ducejeve naredbe z dne 3. V. 1942, ker je v Ribnici v nedoločenem času sodeloval v družbi, naperjeni za nasilni prevrat gospodarskega, političnega in družabnega reda v državi in je še sedaj član te družbe;

b) zločina po čl. 2. Ducejeve naredbe z dne 24. X. 1941, ker je v isti okoliščinah posedoval in še poseduje brez oblastvenega dovoljenja orožje in municijo, ki jih je odkopal postopoma 7. avgusta v nekem vrtu Pakiževega posestva;

c) zločina po čl. 16. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941, ker je v istih okoliščinah sodeloval pri oboroženem krdelu, ustanovljenem z namenom nasilnega prevrata obstoječega državnega reda.

Iz teh razlogov je sodišče na temelju čl. 483. k. z. spoznalo Marolta Franca **za krivega** sodelovanja v prevratni družbi in oboroženem krdelu ter ga obsodilo **v dosmrtno ječo** s trajno izgubo pravic izvrševanja javne službe, na zakoniti preklic in na pračilo stroškov razprave.

Sodišče je odredilo, da se pričujoča razsodba v izvlečku po enkrat objavi v »Jutru« in v »Piccolu«.

Ljubljana, 25. septembra 1942-XX.

Gospodarstvo

Povečanje italijansko-madžarske blagovne izmenjave

V Budimpešti so bila te dni zaključena trgovinska pogajanja med Italijo in Madžarsko, ki so se vršila v okviru sestanka obeh vladnih odborov. Pri teh pogajanjih je bil obnovljen italijansko madžarski trgovinski sporazum, ki je potekel ob koncu junija in je bil le začasno podaljšan.

V teku pogajanj, ki so se vršila v duhu tradicionalnega prijateljstva, je bil določen obseg blagovne izmenjave v gospodarskem letu 1942-43. Pogajanja so šla predvsem v tej smeri, da se najde izravnava vrednosti medsebojnih dobav, ki naj v bodoče prepreči nastanek neizravnanih saldov v klirinškem prometu.

V preteklem gospodarskem letu je italijanska industrija v znatni meri ustregla željam madžarskih uvoznikov, zlasti kar se tiče dobav umetnih tekstilnih vlaken in tekstilnega blaga, in sicer preko svoj čas dogovorjenega okvira kontingentov. Te znatne italijanske dobave so našle svoj izraz tudi v madžarski trgovinski bilanci, ki izkazuje n. pr. za prvo letošnje četrtletje povečanje madžarskega uvoza iz Italije na 83,5 milijonov pengov (lani 22,9). S tem se je delež Italije pri madžarskem uvozu povzpel od 15,7 na 19.2%. Tudi Madžarska je povečala svoj izvoz v Italijo, ki se je podvojil in je znašal v prvem četrtletju 47.7 milijona pengov (lani 23.7), vendar je zaostajal za vrednostjo italijanskih dobav v Madžarsko. Da se doseže izravnava salda, ki je tako nastal v korist Italije, so bili kontingenti za medsebojno izmenjavo blaga z obeh strani na novo določeni in prilagodeni povečani blagovni izmenjavi, pri čemer je upoštevana potreba večjega madžarskega izvoza v Italijo, da se doseže kritje salda. Glede višine nekaterih dobav so bili določeni začasni kontingenti, ki bodo končno določeni o priliki bližnjih nemško-madžarskih pogajanj, ki so predvidena v oktobru in v novembru. Načelne važnosti je v novem sporazumu določba, po kateri zasebne kompenzacije v bodoče v blagovnem prometu med Italijo in Madžarsko ne bodo več dopuščene.

•

Iz Budimpešte nadalje poročajo, da je italijansko-madžarski finančni konzorcij ustanovil delniško družbo, ki bo zgradila veliko tvornico celuloze. Madžarska ima sedaj v obratu edino tvornico ob slovaški meji, ki je prej ležala na področju Južne Slovaške in ima še iz takratne dobe dolžnost dobavljati del proizvedene celuloze bližnji tvornici papirja, ki leži že na področju Slovaške. Zato mora Madžarska uvažati iz inozemstva pretežni del celuloze, ki jo potrebuje za izdelovanje papirja. V kratkem pa se bo potrošnja še znatno povečala, ko bo pričela obratovati pravkar zgrajena prva madžarska tvornica celulozne volne. V letošnjem letu bo pričela obratovati še tretja tvornica nedaleč od Budimpešte, ki je že dograjena, ki pa iz tehničnih razlogov še ni mogla pričeti z obratovanjem.

Plutovina

Medtem ko se je včasih plutovina uporabljala le za izdelovanje zamaškov, za nekatere sportne predmete ter v ribištvu, je v zadnjih desetletjih znatno narasla ostala tehnična uporaba. V poslednjih letih se v rastoči meri uporablja plutovina v čevljarski industriji. Tako gre od celotne svetovne potrošnje le še manjši del za izdelovanje zamaškov. Velik pomen je dobila plutovina za izdelovanje izolirnega materiala, zlasti za toplotno izolacijo. Zaradi velike elastičnosti in majhne teže se plutovina uporablja v rastoči meri v gradbeni stroki, predvsem v obliki plošč, izdelanih iz zmlete plutovine z dodatkom materiala za spajanje. Znatna je tudi potrošnja plutovine na izdelovanje linoleja. Pri strojih se izdelujejo fundamenti iz posebnih plošč, ki dušijo ropot. Končno se uporablja plutovina kot tesnilni material pri strojih.

Zaradi mnogostranskih možnosti uporabe, je ta surovina tudi v vojni pridobila veliko važnost, zlasti pri izdelovanju motornih vozil, tankov, letal, v ladjedelstvu in pri opremi mornarice s plavalnimi pasovi. Plutovinski hrast raste skoro izključno na področju Sredozemskega morja. Ameriški poizkusi, da bi to drevo gojili v Kaliforniji, niso uspeli. Od svetovne proizvodnje plutovine odpade največji del na Iberski polotok (Portugalska, Španija), pridobiva pa se plutovina tudi v Italiji (Sardinija in Sicilija), v Južni Franciji in v Severni Afriki. Italijanska proizvodnja zadošča za potrebe Italije in omogoča tudi manjši izvoz. Proizvodnja na Iberskem polotoku je predvsem na razpolago za potrebe Evrope.

Od svetovnega izvoza plutovine je pred vojno odpadlo 70% na Iberski polotok. Zedinjene države so se predvsem oskrbovale iz Portugalske, od koder so dobivale v prvem polletju 1941 92% celotnega uvoza. V drugem polletju letošnjega leta pa se je portugalski izvoz plutovine v Severno Ameriko precej skrčil. Zato so Zedinjene države omejile uporabo plutovine za civilne potrebe in izdale predpise o prioritetni uporabi za vojno važne namene. Uvoz iz Portugalske je predvsem nazadoval zaradi pomanjkanja tonaže. V Zedinjenih državah sedaj delajo poskuse, da bi zaradi pomanjkanja plutovine našli primeren nadomestni material.

Gospodarske vesti

= **Razdelitev italijanske proizvodnje ribjih konzerv.** S sodelovanjem Federacije industrijskih podjetij za predelovanje rib in trgovcev z ribami je bila te dni v Rimu ustanovljena posebna delniška družba kot skupni organ italijanskih proizvajalcev ribjih konzerv in trgovcev z ribami. Ta družba bo odkupila vso proizvodnjo ribjih konzerv in jo vskladišča ter blago po enotnih cenah in po posebnem razdelilnem načrtu spravila na trg, tako da bo vsa prodaja ribjih konzerv pod enotnim nadzorstvom in vodstvom. Družba bo vzdrževala tudi stalni stik z uvozniki rib in ribjih konzerv, kar je potrebno zaradi pravilne preskrbe prebivalstva z ribjimi konzervami po enotnih cenah.

= **Italijansko bolgarsko gospodarsko sodelovanje.** Poročali smo že, da je v Bolgarijo odpotovala delegacija predstavnikov italijanske industrije, da si ogleda naprave tamošnjih podjetij in da pri tej priliki naveže razgovore z vodilnimi osebnostmi bolgarskega gospodarstva. V delegaciji so zastopniki italijanske tekstilne, gradbene, živilske in avtomobilske industrije, nadalje zastopniki kemične in strojne industrije ter industrije olja. Delegacijo vodita državna ministra Volpi in Pirelli. V četrtek sta delegacijo sprejela kralj Boris in kmetijski minister. V zvezi s tem obiskom so bile določene tudi podrobnosti glede ustanovitve Italijansko-bolgarskega instituta za zboljšanje zemljišč. Statuti tega zavoda bodo v kratkem izdani. Zavod bo vzdrževal stalno zvezo med italijanskim kmetijskim ministrstvom in bolgarskim kmetijskim ministrstvom. Obe ministrstvi bosta krili stroške zavoda. Italijansko kmetijsko ministrstvo je v ta namen že predvidelo v proračunu 1 milijon lir, bolgarsko ministrstvo pa 4.3 milijona levov.

= **Pričetek riževe žetve v Italiji.** Te dni se je v gornji Italiji pričela žetev riža. Letošnja žetev se je spričo toplega vremena pričela 10 do 14 dni prej kakor v normalnih letih. Ker pa se je setev riža spomladi zavlekla do konca julija, se bo tudi doba žetve zavlekla, kar pa bo delo le olajšalo ker se bodo razpoložljive delovne moči lahko racionalneje uporabile pri žetvenih delih. Letošnje vreme je bilo za razvoj riževih kultur v splošnem ugodno, tako da je računati s prav dobro riževo letino.

= **Prenos sedeža Francoske družbe borskih rudnikov.** Kakor je znano je nemški finančni konzorcij, v katerem sta zastopani družbi Preussag in Mansfeld, v jeseni 1940 odkupil od francoskih delničarjev večino delnic Francoske družbe borskih rudnikov (Mines de Bor), ki izkorišča rudnik bakrene rude v Boru v Srbiji. V smislu sklepa občnega zbora je sedaj v trgovinskem registru izveden prenos sedeža družbe iz Pariza v Strassburg. Obenem je bil vpisan nov naziv trvdke, ki se glasi: Bor, Kupfeminen und Hütten A. G.

= **Nove radijske oddajne postaje v Bolgariji.** Iz Sofije poročajo, da bodo v Bolgariji zgradili 5 pomožnih oddajnih postaj po 2 kilovata, ki bodo preko kablov zvezane z sofijsko postajo in bodo oddajale sofijski program. Poleg tega bodo v Stari Zagori zgradili novo samostojno postajo s kapaciteto 10 kilovatov. Končno je predvidena gradnja velike kratkovalne postaje s kapaciteto 50 kilovatov.

= **Prepoved uporabe samorodnih vin na Madžarskem.** Spričo rekordne vinske letine je madžarska vlada s posebno naredbo izdala prepoved mošta in vina od neceplјenih trt (somorodnic). Mošt od takih trt je blokiran in ga morajo vinogradniki prijaviti v 30 dneh. Uporabili ga bodo samo za industrijske namene. Izjema velja za vino »Othello«, ki se bo lahko uporabljalo za barvanje nekaterih drugih vin, toda le v določenih količinah in v razmeru 1:10.

Izmišljotina o potopitvi rumunskega rušilca

Bukarešta, 28. sept. s. Poluradno poročilo javlja: Židovski napovedovalec londonskega radia je razširil vest, da je sovjetska podmornica potopila rumunsko bojno ladjo »Marasesti«. Ta vest je gladko izmišljena, kakor vse druge vesti, ki jih ta radijska postaja objavlja.

Potopljena angleška podmornica

Rim, 28. sept. s. Angleška admiraliteta javlja, da se je angleška podmornica »Thorn« tako zakasnila, da jo je treba smatrati za izgubljeno.

Jerebji klic

Te dni umira vsako leto z enako ali še z večjo silo pri jerebarjih porajajoče se hrepenenje, ki jim dela nekako tri tedne srce nemirno ter jim usmerja dušo in oko v gozd, kjer trepeta le orjavelo listje po drevju. Najboljši čas za klicanje jerebov, ki se prične nekako v zadnjem tednu avgusta, gre namreč v drugi polovici septembra h kraju. Letos je vabljenje narave še mikavnejše, ker so dnevi jasni in pihlja rad sever, jutra pa so meglena da je gozd dimast, dokler ne prodre sonce.

Jerebarjenje ni naporno in utrudljivo kakor mnoga druga vrsta lova. Od jerebarja ne zahteva posebne vzdržnosti niti krepkega zdravja, pač pa ostro oko in dobro uho, potrpljenje in pazljivost.

Jereba vabimo pred puškino cev s posebnimi piščalkami, z jerebičaricami, ki si jih delajo strastni jerebarji sami iz laketnih kosti mačk, zajcev, lisic, kun in tudi iz govejih. Nekateri teh izdelovalcev jerebičaric so si zaslužili pred vojsko na leto 3000 do 4000 din.

S temi piščalkami se oponaša jerebovo petje, a jereb se odziva. Čim boljši posluh imaš, tem spretneje oponašaš jereba. Piskati se naučiš lahko tudi doma, a v gozdu je najbolje, če prilagodiš svoj klic čimbolj oglašanju jereba. Mladič se oglaša drugače ko starec, samičino klicanje ločiš od samčevega, če nisi novinec in začetnik v klicanju. S slabim piskanjem ne privabiš petelina, ampak ga odženeš. Zapiskaš ga. Dobro razpoložen jereb se ti pa javi tudi pri nerodnem klicanju.

Kakor ne pojejo vsi jerebi enako, tako ne kličejo vsi jerebarji enako. Ta vabi tako, drugi drugače. Šol za piskanje jerebom ni malo, torej ni malo tudi raznih načinov. Skušnja me uči, da deluje na jereba posebno mikavno tresenje in drhtenje piščalkinega glasu.

Jereb pristaja, t. j. prileta na klic najrajši zjutraj od sedmih do devetih, popoldne od treh do mraka

Dober jerebar pozna prostor, kjer se jereb zadržuje, in si ga zna poiskati. Kar na slepo ne piska po gozdu. Na prostor, kjer misli klicati, mora priti tiho. Preden začne klicati, se na primernem mestu kar na tla usede, da se preveč ne vidi in da se po potrebi lahko zasuče. Tudi štor ali kamen je za sedež dober ali lovski trinožni stolček, če ne škriplje. Obrnjen v stran, od koder pričakuje jereba, v čemer se izurjen jerebji lovec redko zmoti, zapoje na piščal kakor jereb. Včasih začuje že po prvi kitici, največkrat pa po nekaj kiticah sprelet jereba. Te ptice namreč pri vzletu zaropočejo. Če si prav obrnjen in imaš dobro oko, opaziš jereba navadno na letečkem. Na tla sede s pridržanimi perutmi v loku, se oprezno ogleda, oglasi s pli, pli, pli, povesi peruti, se suče v krogu in teka sem in tja. Pri tem ržika, vrvika, cvrlika in pliplika, da se ti topi srce. Našopiri se, čop na glavi se mu vzdigne, roža nad očesci mu nabrekne ter živo pordi. Petelin vozi kočijo.

Previdnost ga redko zapusti. Ko se po teh bliža klicarju, se osluškujoč ustavlja skrit za štori in kamni ali v resju in travi. Čistine preteče naglo. Če opazi kak tvoj nepreviden gib — brrr, in ni ga več.

Če se na klic takoj spreleti ali oglasi, pomeni to, da je dan za jerebji lov dober.

Razdraženega ne preplaši tudi pok puške. Zgrešen sicer odbeži, a se dá ponovno priklicati. Če imaš z njim še enkrat smolo, pride tudi tretjič na klic.

Pri spreletu pa ne prifrči vedno na tla, marveč se usede tudi na drevo, kjer poje ter cicija in tudi rad kočijo vozi.

Večkrat ti priletita na klic hkrati dva jereba. Če odbiješ enega, se drugi večkrat ne zmeni za strel, ampak gre svojo pot, kakor se je usmeril. Neredko se pričneta na isti klic priletela jereba pred teboj pretepati.

Zlasti samice so rade silne. Dvakrat, trikrat ti pridejo pred cev, preden se prikaže samec.

Samica se loči od samca po tem, da nima črnega grla. Vendar se dogaja, da ima samec še sredi septembra, ko je dobro razvit, še belo grlo, le pod kljunom se mu kaže nekaj črnih poganjkov.

Če ti jereb na klic odgovarja, a noče blizu, je najbolje, da utihneš. Čez kake četrt ure ti pride sam tiho ko miška. Najbrže je kak bojazljivec, ki je bil že tepen.

Dogaja pa se tudi, da se jereb na klic oglaša, a se oddaljuje.

Večkrat hodi jereb okrog tebe uro ali dve, ne da bi se prikazal. Biti moraš vztrajen in potrpežljiv, da ga dobiš.

Če si ga preplašil, je dobro, da ga kličeš od nasprotne strani njegovega odleta.

Lepo sliko doživiš lahko, če naletiš na gnezdo, dokler so mladiči še združeni. Če začneš klicati, se ti javljajo od vseh strani, se ti bližajo po resju, pliplikajo in stegujejo vratove po dva, trije z enega mesta. Moral bi biti brez srca, da bi mogel s strelom omadeževati to sliko.

Včasih omehčaš petelina, da se oglasi in spreleti, z glasom kokoške. Žvrgljanje samice posnemamo na šušljo, ki je tudi iz kosti. Jerebar pravi, da šušlja ali da kliče na babico. Je pa mnogo dobrih jerebarjev, ki ne cenijo šušlje.

Če odstreliš na dobrem kraju jereba, zavzame njegovo mesto čez tri ali štiri dni navadno drug petelin. Gotov pa si, da ga najdeš naslednje leto na istem mestu.

V obraslih jarkih, po katerih teče voda, jih ne kliči, dasi se radi zadržujejo na takih krajih. Klic je namreč brezuspešen, ker ne sliši jereb tebe, ti pa ne njega.

So dnevi, ko je kakor začarano. Na najboljših mestih ne moreš priklicati jereba. Kraj je kakor izumrl. Celo s psom se ti ne posreči iztakniti jereba.

Poje jereb vse leto. Tudi o božiču ga lahko čuješ. Jereb je dober vremenski prerok. Če poje ob slabem vremenu lahko računaš, da bo jutršnji dan lepo.

Jereb živi najrajši v mešanem gozdu, kjer so poseke, kjer raste robidovje in leščevje. Po tem se imenuje tudi leščerka, medtem ko ima naziv jereb po pretežno rjavem perju (slovaški pridevnik jarabý = rjav). Ta rjavina pa ima mnogo različkov. Jerebi niso enaki niti po barvi niti po velikosti. Težki so 45 do 65 dkg. Večje teže pripisujem lovskim bajkam.

Jereb se pase tudi v družbi. Na enem bezgovem grmu jih vidiš na jesen lahko več.

Pri nas jereb ni redek. Največ jih je ob Krki. Občine Krka, Dobro polje, Višnja gora, Žalna, Št. Vid so bogate te letečine.

Kako pojemanje njihovega števila se pri nas ne opaža, dasi je število jerebarjev v zadnjih desetih letih močno naraslo. Medtem ko si našel prej med tridesetimi lovci komaj enega jerebarja, ga danes skoraj ni lovca, ki bi ne poskušal sreče z jerebičarico. Toda pravi jerebar ne strelja zavoljo ohranitve jerebjega rodu samic, zato ne prištevajmo jerebarjev med škodljivce te zanimive ptice, saj je mnogim lovcem klicanje jereba višek lovske in življenjske sreče.

Hudi sovražniki jereba so skobci, kragulji, lisice, kune, podivjane mačke pa tudi sove. Da bi bil bolj varen, prenočuje jereb v gostem smrečju.

Imenovanim ujedam, lisicam in mačkam diši jerebje meso tako zelo, da jih jerebarji precej pobijejo pri klicanju jerebov. Na klic prismuklja tudi veverica, toda le iz radovednosti.

Meso Jerebov cenijo nekateri sladojedci zelo in bi ga imeli najrajši vsak dan na svoji mizi. Jerebar kot prijatelj narave in njenih živih bitij pa ne spravlja jerebjega mesa v korist, ampak lovi jerebe zaradi športnega užitka. Kot spomin nanj si zatika za klobuk jerebovo podrepnico. Zanimivo je, da je ta slabša pri velikih kakor pri srednjih jerebih.

Kolikor si jerebarji niso utešili z jerebjim klicem svojega hrepenenja letos, naj bi si ga k letu!

Dr. J. L.

Ljubljanski Dopolavoro otvoril sezono

Izredna predstava „Seviljskega brivca" je dosegla velik uspeh

Ljubljana, 20. septembra.

Za 150letnico rojstva velikega skladatelja Gioacchima Rossinija je bilo prirejenih mnogo glasbenih prireditev, ki so doživele viden uspeh. To priliko si je izbral tudi Pokrajinski Dopolavoro v Ljubljani ter je v nedeljo popoldne otvoril vrsto prireditev za člane in delavstvo, ki se bodo odslej vrstile druga za drugo. Za proslavo si je vodstvo ustanove izbralo uprizoritev »Seviljskega brivca«.

Opera je bila nabito polna dopolavoristov in delavstva iz raznih ljubljanskih tovarn. Vstopnice so bile razprodane že v soboto dopoldne. Predstavo so s svojo prisotnostjo počastili tudi Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Eksc. Emilio Grazioli in njegova gospa, zastopniki Eksc. Poveljnika Armijskega Zbora, Zveznega tajnika, župana in zastopniki mnogih drugih visokih oblasti ter osebnosti umetniškega in literarnega sveta.

Predstava sama je doživela velik uspeh in se je občinstvo odlično zabavalo. Za svoja izvajanja so želi igralci odkritosrčno priznanje. Z nedeljsko prireditvijo v Operi je Dopolavoro zaključil poletni odmor in obnovil svoje delo. Odziv med delavstvom je dokazal, kako potrebni so manj premožni sloji duševne hrane. Odslej se bodo podobne prireditve po globoko znižanih cenah vrstile druga za drugo.

Skrajna sredstva za red na tramvaju

Ljubljana, 28. septembra

Ni nam treba podčrtavati, da je skrajno nizka tarifa, ki se že več let ni izpremenila ter zato ni v nobeni primeri z drugimi cenami, glavni vzrok velikega navala na cestno železnico. To je znano vsej Ljubljani, seveda pa tudi upravi cestne železnice, ki predvsem zaradi manj premožnih slojev v lastno škodo upravičeno ne zviša tarife. Za to svojo uvidevnost, ker upravičeno ne zviša tarife, je pa uprava smela pričakovati tudi vsaj toliko uvidevnosti zlasti tistih potnikov, ki uživajo razne ugodnosti in popuste, da bodo upoštevali njene predpise in pazili na red na tramvaju. Kakor pričajo vsakdanje ustne in tiskane pritožbe, nizke tarife nikakor niso dosegle svojega dobro mišljenega namena, temveč vse kaže, da je prav zaradi nizkih tarif toliko nediscipliniranih ljudi na cestni železnici.

Mestna občina ljubljanska kot lastnica tramvajskega podjetja pazljivo spremlja vse dogodke na cestni železnici. Neprestano opozarja v vseh dnevnikih občinstvo na red na tramvaju. Neprestano ponavlja na pravilno vstopanje zadaj in na pravilno izstopanje spredaj. Neprestano prosi, naj potniki ne delajo gneče posebno na zadnji ploščadi, temveč naj se skozi voz pomikajo proti sprednji ploščadi in izhodu. Neprestano opozarja, naj zlasti ženske ne stoje poleg praznih sedežev ter naj na ta način ne zavzemajo dveh prostorov. Z lepo besedo in z napisi skuša tudi z dobro vzgojo, naj mlajši ponudijo sedež starčkom in slabotnim, posebno pa ženam z otroki v naročju. Toda vse to le malo pomaga in pritožbe se vsak dan množe. Že sama dobra vzgoja zahteva vse to, kar uprava cestne železnice predpisuje, toda kljub vsemu temu nekateri še vedno delajo tak nered, da se dobro vzgojeni ljudje upravičeno zgledujejo ter boje za ugled Ljubljane Ta strah je pa tudi v resnici upravičen, saj se je na tramvaju razpaslo tudi zastonjkarstvo ter razplamtela grda strast, razmahnil sport, kdo bo dosegel rekord pri vožnji brez vozovnice.

Po teh ugotovitvah je mestna uprava že 13. avgusta s posebnim dopisom opozorila upravo cestne železnice, naj izvaja čim največjo in najostrejšo kontrolo, da prepreči vožnjo brez vozovnic. Naj s strogostjo potnikom zabranjuje vstopanje spredaj, da se ne dela zmeda pri izstopanju. Naj nikakor ne dovoljuje gneče na sprednji ali zadnji ploščadi, ker taka gneča ne povzroča samo morebitnih neprijetnosti, temveč tudi prizore, ki gotovo niso vredni pohvale Naposled je pa tedaj županstvo mestni upravi naročilo, naj v vseh vozovih namesti napise, ki naj potnike vabijo, naj sedež prepuščajo ženskam, predvsem takim z otroki v naročju, prav tako pa starčkom in slabotnim.

Vsa ta naročila je uprava tudi izpolnila.

Ker se pa navzlic temu na tramvaju ni pokazalo zboljšanje, je županstvo 29. avgusta pozvalo upravo cestne železnice, naj bosta tako voznik kot sprevodnik kaznovana z globo, če se ne bosta brigala, da se predpisi županstva glede vstopanja potnikov in obstajanja na stopnicah ne bi upoštevala.

To obstajanje na stopnicah in obešanje na vozove celo na levi strani je popolnoma nova razvada, ki jo moramo takoj odpraviti že zaradi varnosti prebivalstva pred nesrečo. Tudi listi so že razglasili, da uprava cestne železnice ne prevzema niti najmanjše odgovornosti za morebitne nezgode zaradi nepravilnosti na tramvaju, zlasti pa seveda ne za nezgode, ki bi nastale zaradi obešanja na tramvajski voz. Res zadnje dni ne vise več tako veliki grozdi s tramvajskih vozov, saj so morali tramvajski uslužbenci izkoristiti vsa dovoljena sredstva in klicati celo policijo na pomoč. Posredovanje policije na tramvaju je sicer redka izjema, vendar pa popolna pravica tramvajske uprave, kakor je natisnjeno tudi na vsaki tarifi cestne železnice. Mestna občina ima pa sedaj tudi svoje policijske stražnike, ki jih lahko pošlje na tramvaj delati red, če bi jo nediscipliniranost, neposlušnost potnikov in preziranje predpisov k temu prisililo. Želja vseh dobrih Ljubljančanov je pa gotovo ta, da bi se uveljavili predpisi s sodelovanjem občinstva, saj vendar vsak Ljubljančan mora čutiti, da bi bila policija na tramvaju sramota za Ljubljano Da pa to sramoto odvrnemo od našega mesta, znova prosimo vse dobro vzgojene Ljubljančane, naj z opozarjanjem na red in predpise pomagajo upravi cestne železnice pri vzgoji nediscipliniranih potnikov, a tiste, ki ne marajo reda in nimajo dosti vzgoje, prav lepo prosimo, naj imajo vsaj toliko srca in usmiljenja, da zaradi njih slabega vedenja ne bo treba tramvajskemu uslužbenstvu trpeti in plačevati glob.

Zanesemo se na dobro vzgojene Ljubljančane, da teh skrajnih ukrepov ne bo treba. Če pa kljub tem dobro mišljenim opominom še ne bo reda na tramvaju, bo mestna občina v skrbeh za ugled Ljubljane prisiljena upravi cestne železnice naročiti, naj nedisciplinirani potnikom pobere mesečne karte in jim ukine vse popuste.

Naši čebelarji so zborovali

Zaradi pomanjkanja sladkorja za pitanje je zapisano poginu mnogo panjev

V nedeljo dopoldne so se zbrali v Janševem domu na Bleiweisovi cesti zastopniki slovenskih čebelarjev, da slišijo poročila odbornikov za preteklo poslovno dobo in se pogovore o stvareh, ki jih bo treba opraviti v tekoči poslovni dobi. Zastopana je bila z večim številom članstva le Ljubljana in Stična. Sedem delegatov je imelo pravico do 12 glasov. Zborovanje je otvoril predsednik Anton Žnidaršič. Preden se je začela razprava o dnevnem redu je pozdravil zastopnika Visokega komisariata dr. Puša, referenta za čebelarstvo pri kmetijskem oddelku in vnetega čebelarja. Prosil ga je, naj na pristojnem mestu tolmači potrebe društva in se zahvali Visokemu komisarju za naklonjenost, ki jo je doslej izkazoval društvu. Predsednik je nato pozdravil še zastopnika Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine inž. Suhadolca, ki je odslej nadzorni organ društva. V kratkem nagovoru na zborovalce je inž. Suhadolc obljubil, da članstvo pri Združenju društva nikakor ne bo v škodo, ampak le v korist. Zveza kmetovalcev bo storila vse, karkoli bo v njeni moči, za povzdigo in napredek slovenskega čebelarstva.

Tajniško poročilo je bilo že objavljeno v društvenem glasilu, zato ga na občnem zboru niso čitali. Tajnik g. Kobal je nato podal blagajniško poročilo. Društveno premoženje je znašalo lani ob koncu leta 270.696 lir. K temu znesku je precej prispevala društvena čebelarna, za katere poslovanje je dal poročilo g. Arko. Lanskoletni čisti prebitek je znašal 29.400 lir, tako da se je imovina čebelarne dvignila na 170.000 lir. Poročila odbornikov so bila brez debate sprejeta. Preglednika računov sta predlagala odboru razrešnico, ki so jo navzoči soglasno odobrili.

Sledile so volitve novega odbora. Število odbornikov se je zmanjšalo zaradi manjšega delokroga in spremembe pravil. Odbor je predlagal naslednjo listo: preds. A. Žnidaršič, odborniki J. Babnik, E. Senegačnik, Anton Arko, Avgust Bukovec, M. Dremelj, Franc Ločniškar, Albin Petelin in Slavko Rajič v širšem odboru so še Ivan Burger, Anton De Gleria, Alojz Peterlin, Josip Vales in Vladimir Martelanc; za namestnika sta bila predlagana Franc Aleš in prof. Rome. Pregledovalca računov sta ostala ista kakor lansko leto: Franc Resman in Ivan Šmajdek. Člani so soglasno odobrili odborov predlog.

Volitvam je sledila naslednja točka dnevnega reda proračun za lansko in letošnje leto. Ker društvo lani ni imelo rednega občnega zbora, člani niso mogli odobriti proračuna in je zato predsednik predlagal, naj se izdatki, ki jih je imelo društvo, naknadno odobre. V glavnem je bilo treba odobriti priznavalnino združenju kmetovalcev, ki jo je odbor določil na 38 cent. za vsakega člana. Občni zbor je predlog odbora odobril in tudi za prihodnje leto določil enako priznavalnino. Sprememba pravil se je izvršila v skladu z nastalimi potrebami. Spremembe pa niso bistvene.

Najživahnejši del občnega zbora je bila razprava o sladkorju. Društvo je lani dobilo po posredovanju fašističnega združenja kmetovalcev šest vagonov sladkorja za pitanje čebel. Nekaj ga je razdelilo med člane, okoli 3000 kg pa ga je ostalo še na zalogi. Odbor je tudi letos napravil vse korake za dobavo sladkorja. Po posredovanju in priporočilu Visokega komisarijata in Združenja kmetovalcev v Ljubljani sta bili odposlani dobro utemeljeni prošnji v Rim. Odbor je bil v zadregi, kako naj sladkor, ki ga ima še na zalogi, razdeli Na vsak panj pride namreč samo 16 dkg sladkorja, kar pomeni toliko kakor nič. Čebelarjem s tem ne bi bilo pomagano. Med zborovalci se je zato vnela živahna razprava, kako naj bi se sladkor, ki je na zalogi, najbolj pravično in koristno razdelil. Po nekaterih bolj ali manj sebičnih predlogih je bil nazadnje sprejet predlog, naj se sladkor, ki je na zalogi, razdeli med podružnice po številu njihovih članov. Podružnice pa naj potem v svojem delokrogu ugotove, kateri čebelarji so sladkorja za pitanje čebel najbolj potrebni.

Med slučajnostmi se je govorilo tudi o kranjičih, ki naj bi postopoma dobili enotno mero. Ne samo za trgovino, ampak tudi sicer bi bilo enotne panje treba samo pozdraviti. Velik pomen tega je uvidel tudi Visoki komisarijat, ki je odobril kredit za 200 kranjičev po novih merah, ki se bodo razdelili na podružnice, tako da bodo člani imeli priložnost videti vzorce in posnemati koristno pobudo.

Z zahvalo vsem za udeležbo je predsednik zaključil občni zbor.

Iz Hrvatske

Poročnik Borne Murkovič padel na vzhodni fronti. V »Hrvatskem narodu« je bila pred dnevi objavljena vest, da je bil v bojih ob Donovem loku 17. avgusta težko ranjen od sovražne granate poročnik Borne Murkovič, ki je čez 4 dni ranam podlegel. Pokojni je bil sin polkovnika Matije Murkoviča in se je rodil leta 1920. v Novigradu. Vojno akademijo je dovršil v Beogradu. Udeležil se je bojev pri Harkovu in Taganrogu, kjer je bil ranjen. Nekaj časa je bil potem v Zagrebu učitelj na vojni akademiji, nakar je spet odšel na vzhodno fronto. Tu je bil drugič ranjen, toda že po nekaj dneh se je vrnil k svoji četi. Smrt ga je zdaj pokosila, ko je komaj izpolnil 22 let.

Gostovanje Benečanov v Dalmaciji. V začetku oktobra bo beneško gledališko društvo Micheluzzi gostovalo po Dalmaciji in uprizarjalo dela Goldonija in sodobnih gledaliških avtorjev. Italijanski umetniki bodo gostovali tudi v Dubrovniku.

Sisak je dobil mestno ubožnico. Dne 1. septembra je bila otvorjena v starem sisaškem gradu mestna ubožnica. Prostori so čisti in je v njih nameščenih 50 postelj. Nadzorstvo imajo usmiljene sestre.

Znaki mile zime. Na posestvu Aleksa Semenjaka v Rudopolju pri Tesliču so te dni drugič letos vzcvetele jagode in nastavile sad. Stari ljudje pravijo, da je to znak lepe jeseni in mile zime.

Smrtna nesreča na cesti. V Zagrebu se je na Savski cesti smrtno ponesrečila 73-letna gospodinja Marija Mešičkova. Prišla je pod voz cestne železnice, ki jo je s takšno silo odbil, da je nesrečna žena zaradi udarca ob lektrični drog ostala na mestu mrtva.

Pripravlja se nov zakon o muslimanih. Pod predsedstvom državnega tajnika v pravosodnem ministrstvu se je sestala komisija, ki ima nalogo izdelati novi zakon o muslimanski verski zajednici na Hrvatskem.

Nova lovska določila. Hrvatsko ministrstvo za gozdove je izdalo nova določila za lovopust posameznih vrst divjačine. Do nadaljnjega je lov na fazane in jerebice prepovedan.

Radio Ljubljana

TOREK, 29. OKTOBRA 1942-XX.

7.30: Slovenska glasba. — 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Godalni orkester, vodi dirigent Spaggiari. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Lahko glasbo vodi dirigent Gallino. 14.00 Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Pisana glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Plošče »La voce del padrone« — »Columbia«. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v itaijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Narodne pesmi. — Orkester vodi dirigent Zeme. 21.15: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, Č. Šedlbauer — čelo). 21.50: A. NICOTERA: Pogovor s Slovenci. 22.00: Domovina v vojni — himne in pesmi izvajata orkester in zbor, vodi dirigent Gallino. 22.25: Plošče, pianist Carlo Zecchi. 22.45: Poročila v italijanščini.

Kulturni pregled

Enrico Damiani predava v Ljubljani

Danes, v torek ob 19. uri, predava v Institutu za italijansko kulturo (Napoleonov trg 6) profesor Kr. univerze v Rimu Enrico Damiani o »Človečanstvu, materinstvu in verskem čustvovanju v delih pesnice Ade Negri.«

V predavatelju, ki začenja serijo predavanj v Institutu, poznamo in cenimo enega najpomembnejših italijanskih slavistov, moža široke erudicije in visoke literarne kulture, znanega specialista za bolgarski jezik in tankočutnega pesniškega prevajalca iz bolgarske literature in iz drugih slovanskih slovstev. Prof. Damiani je že ponovno predaval v Ljubljani in o njegovih spisih je bila že nekajkrat beseda v naši kulturni kroniki.

Enrico Damiani je profesor bolgarskega jezika in literature na Kr. univerzi v Rimu in v Kr. Univerzitetnem orientalskem institutu v Napoliju. Spisal je večje število študij iz slovanskega jezikolovja, posebej še s področja bolgarskega, poljskega in ruskega jezika in slovstva ter prevedel v italijanščino številne ruske, poljske, bolgarske, hrvatske in češke pesnike in pripovednike. Izmed njegovih knjižno izišlih del omenjamo posebej lani pri Mondadoriju objavljeni priročnik »Avviamento agli studi slavistici in Italia«, ki je vzbudil široko pozornost v vseh slavističnih krogih. V knjigi, ki je bila po izidu obširneje prikazana v »Jutru«, so posebni oddelki posvečeni tudi slovenskemu jeziku, slovstvu in zgodovini. Tudi v delu »Bibliografia di lingue e letterature slave«, ki je izšla letos pri IRCE v Rimu, upošteva lingvistična, slovstvena in druga italijanska dela, ki se tičejo slovenske kulture. V zadnjem času je prof. E. Damiani izdal obsežno slovnico bolgarskega jezika (pri Kr Univerzitetnem orientalskem institutu v Napoliju), italijansko slovnico za Bolgare in tudi v »Jutru« pred tedni prikazani »Sommario di storia della letteratura bulgara«. Prof. Damiani tudi izdaja in urejuje že četrto leto ilustrirano revijo »Bulgaria«, ki je posvečena izključno spoznavanju bolgarske kulture v Italiji; tu izhajajo njegovi literarnozgodovinski članki, slovstveni eseji in prevodi iz bolgarske književnosti od Vazova do sodobnih pesnikov in pisateljev. Reviji »Bulgaria« je pridružil še zbirko »Piccola Biblioteca bulgara«, v kateri je prav tako izšlo več njegovih krajših spisov.

Prof. Enrico Damiani je seveda tudi razgledan poznavalec italijanske slovstvene tvornosti in njegovo današnje predavanje obeta nove in zanimive vpoglede v delo najpomembnejše živeče italijanske pesnice in pisateljice Ade Negri, edine ženske v slavnem zboru članov Kr. Italijanske akademije. Ada Negri je pri nas znana zlasti še po Gradnikovem prevodu »Novel« (Ljubljana 1934). V Gradnikovi »Italijanski liriki« je tej globoko človečko in socialno čuteči pesnici odmerjeno dostojno mesto med vodilnimi poeti nove Italije.

Novi ljudje v naši Drami

Danilo Gorinšek

V gledališču, kjer igrajo neko burko, stoji med gledalci droben otrok. Zamaknjeno strmi na oder. Lica mu gorijo. V duši ga peče greh. Ukradel je krono svoji materi. Greh je neodpustljiv, strašen. To dobro ve. Toda ni se mogel ubraniti želji, ki ga je gnala k predstavi.. Mnogokrat bo še grešil,. lagal in kradel drobiž, samo da bo mogel v gledališče.

V cerkvi, kjer bere duhovnik slovesno mašo in gorijo vse sveče pred oltarjem, kleči na nizki klopici droben otrok. Roke ima sklenjene k molitvi, oči so uprte na oltar. A ne vidijo podobe matere božje in svetnikov — marveč čudno našemljene moške in ženske, ki pojo in plešejo; od očenaša, ki ga že desetič začenja, a ga ne more zmoliti do kraja, mu misli neugnano uhajajo k operetni trupi, ki je pred dnevi gostovala v mestu.

Na kolodvoru pričakuje radovedna množica vlak. Igralci se pripeljejo gostovat. Nemirno hodi med množico droban gimnazijski dijak. Srce mu nemirno utriplje. V šoli se je zlagal, da je bolan. . . Ko igralci izstopajo, hiti on že za njimi in si jih ogleduje s pritajenim strahom, kakor bi gledal navaden zemljan božanstva.

Danilo Gorinšek

Niso ga opazili, nobeden izmed njih ni videl teh vročičnih oči, te drobne postave, ki se mora vzpenjati na prste, če hoče kaj videti, — tega neznatnega gimnazijca, ki takrat niti sam ni slutil, da bo čez leta prav tako božanstvo, — igralec ljubljanske drame...

Vse vre, vse kipi v tem mladem, iz otroka v mladostnika dozorevajočem ritju. Resnični in sanjski svet se čudno izpletata, — med tem, kar je in tem, kar ustvarja le njegova domišljija, ni nobenih določenih meja. Pesmi pише. Kadar zasliši godbo, se mu v duši zgane neko skrivnostno, bolestno hrepenenje, — in kako srečen je, ko smejo njegovi šibki prsti prvič udariti po tipkah na klavirju! Nekam hrepeni njegov duh, v sebi čuti nekaj, kar more izpovedati, razodeti vsemu svetu — toda v kakšni govorici?

In nekaj let traja v tem gimnazijcu, ki hodi dan za dnem sedet v svojo klop borba, o kateri skoraj nihče ničesar ne ve. Če izostaja iz šole, je krivo gledališče. Takrat nosi profesorjem opravičila, da je bil bolan, — a opravičila so zlagana. Bil je v gledališču, v nekem drugem svetu, v sanjskem svetu, — in kako strašno je, da se iz njega mora zmeraj povrniti nazaj v resničnost nazaj med ljudi, ki imajo tako malo razumevanja, so tako slepi za vse, kar se dogaja v tej mladi duši. Oče mu brani v gledališče, v katerega ga počasi uvajata Milan Skrbinšek in Bratina, s profesorjem, ki mu je dobro znano učenčevo živahno sodelovanje pri vseh pevskih in dramatskih in književnih odsekih in društvih, in mu to zameri, ima osmošolec hud spor, dobi poostren ukor.

Kaj se dogaja tega usodnega dne v razburkani mladi duši, — tega ne ve nihče. Za vedno se mu bo vtisnila v spomin ta šolska soba, katedra, za katero sedi profesor ki je le obrtnik in jezno piše v razredno knjigo opomin — ta šolska soba z okni, ki gledajo nekam na cesto, ven v široki, svobodni svet.

Popoldne sedi že v vlaku — zagnal je šolske knjige daleč od sebe in hiti za klicem

Kronika

• **Šahovski turnir v Monakovem.** V devetem kolu turnirja v Monakovem se je Junge šest ur upiral dr. Aljehinu, nazadnje pa se je le moral vdati. Foltys in Rellstab sta si delila točko. Prav tako se neodločeno razšla Keres in Stoltz. Tudi Bogoljubov proti Napolitanu ni mogel doseči več kakor remis. Richter je premagal Rohačka, Barcza pa Rabarja. Desetemu kolu je prisostvoval tudi ministrski predsednik Sieber, častni predsednik Nemške šahovske zveze. Svetovni mojster dr. Aljehin je v 27. potezi dobil igro proti Rabarju. Keresu se je posrečilo premagati Foltysa, Richter je že četrtič po vrsti zmagal. Njegova žrtev je bil Napolitano. Barcza je presenetil in premagal Bogoljubova. V srečanju med Rellstabom in Jungeom se je sreča nasmehnila slednjemu. V viseči partiji iz četrte runde je Bogoljubov zmagal nad Richterjem. Rohaček in Stoltz sta po sedmih urah bojne prekinila igro. V B turnirju še vedno vodi Danielsson s sedmimi točkami pred Müllerjem s šest in pol in Norcio s šestimi.

• **Smrt viteza železnega križa.** Na vzhodni fronti je padel major Erich Ring, poveljnik bataljona v nekem pešadijske mpolku. Večkrat se je izkazal s samostojnim nastopom in je bil odlikovan z viteškim križcem reda železnega križa.

IZ LJUBLJANE

u— **Ob Mihalovem.** Podnevi sonce, ponoči dež, tako postaja navada zadnjih dni. Po nočnih nalivih se je vreme v nedeljo dopoldne zvedrilo in je posijalo sonce. Ob prav ugodnem vremenu so torej lahko Ljubljančani izkoristili sončno popoldne za izprehode v najbližjo okolico. Proti večeru pa se je nebo spet pooblačilo in zgodaj ponoči je po močnih bliskavicah začelo deževati. Deževalo je nato v daljših presledkih. V ponedeljek zjutraj pa je bilo nebo spet umirjeno in je posijalo sonce. Kljub ponovnemu dežju je ozračje še nadalje prijetno mlačno. V nedeljo je živo srebro čez dan doseglo 21.8° C; jutrnja temperatura v ponedeljek je bila 12.6, torej le nekoliko nižja kakor v nedeljo zjutraj (13° C). Danes goduje sv. Mihael, o katerem vé naš kmet celo vrsto vremenskih rekov. Da bodo čitatelji lahko nadzorovali, koliko je resnice na njih, naj navedemo nekatere: Če na Miholovo sever vleče, veliko zimo in sneg obeče. Če o sv. Mihaelu žerjavi še ne gredo, še pred Božičem zime ne bo. Če je pred sv. Mihaelom jasna noč, bo tudi zime velika moč. Če ptice selivke perd sv. Mihaelom ne leté, se pred Božičem ni bati zime trdé. Če sv. Mihael v želodu leži, obilno nam božič s snegom pognoji. O sv. Mihaelu če grmi, viharjev veliko pozimi buči. Slana pred sv. Mihaelom če pada, tolikrat ob letu o Trjakih je rada. Zdolec in sever z Mihaelom v boj, gorje ti pozimi i za pečjoj! — Dan sv. Mihaela je kmetu važen jesenski mejnik, ker sv. Mihael leto (za pašo) zapre, sv. Jurij ga pa spet odpre. O sv. Mihaelu žene hudič polhe spat. Da je sv. Mihael splošno dobrotljiv jesenski patron, pové naslednji modri kmetski nauk: »Več boš o svetem Miholju nakosil, ko o pustu naprosil!«

KLOBUČARNA »PAJK«
vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča
RUDOLF PAJK, Sv. Petra c. 38.

u— **Krompir na odrezke septembrskih živilskih nakaznic.** Upravičenci iz Ljubljane dobe za mesec september na svoje septembrske živilske nakaznice na odrezke A, B, C po 10 kg krompirja. Oni, ki so v tem mesecu na odrezek A že dobili po 2 kg krompirja, dobe na B in C še po 8 kg krompirja. Zaradi tega se veljavnost teh odrezkov podaljša do 5. oktobra t. l. Za enkrat imajo krompir na zalogi sledeči trgovci: Bahovec Josip, Sv. Jakoba trg 7; Bartl Henrik, Predjamska ul. 24; Goršič Danica, Tržaška c. 24; Jurčič Simon, Bleiweisova c. 5., Kačar Franc, Vodnikova c. 87; Kladnik Josip, Sv. Petra c. 14; Konzumno društvo Vič; Kušar Ana, Tržaška c. 91; Lunder Terezija, Rožna dolina c. V-26; Lubšinc Franc, Tržaška c. 66; Marinko Terezija, Prisojna ul. 7; Marn Neža, Tržaška c. (Glince), Nabavljalna zadruga drž. železničarjev, Cesta Soške divizije; Nabavljalna zadruga dr. nameščencev, Vodnikov trg; Šarabon Andrej, Zaloška c.; Škulj Marija, Tržaška c. 50. Vsak si lahko prosto izbere trgovca. Nadaljnja imena trgovcev, ki bodo še prodajali ta krompir, bo mestni preskrbovalni urad objavil naslednje dni.

u— **Ne zamudite ugodne prilike!** Še je čas, da se naročite na »Dobro knjigo«, zbirko zanimivih romanov, ki prično izhajati meseca oktobra, Romani DK predstavljajo dela, ki so po svoji vsebini velezanimiva in jih boste brali tako rekoč brez oddiha. Vsak mesec izide po ena odlična knjiga, dobili pa jo boste za izredno nizko ceno 8 lir broširano in 18 lir v platno vezano, če ste naročnik naših listov (»Jutro«, »Slov. Narod«, »Domovina«). Tudi ostali se lahko naroče na zbirko DK in sicer za ceno 9, odnosno 20 lir za knjigo. V prosti prodaji bodo knjige seveda dražje, zato ne zamudite ugodne prilike, temveč se nemudoma prijavite upravi naših listov v Narodni tiskarni.

u— **III. moška realna gimnazija v Ljubljani.** Vpisovanje v prvi rapred bo dne 2. oktobra v ravnateljevi pisarni, in sicer od 8—12 za začetne črke A do L, od 15 do 18 za črke M do Ž. K vpisu je treba prinesti rojstni list in izpričevalo 4. razreda ljudske šole s potrdilom o uspešno opravljenem izpitu ter davčno potrdilo zaradi šolnine. Vpisovanje lanskih učencev bo dne 3. oktobra od 8 do 11 v lanskih učilnicah, torej v 2. a razred v učilnici I. a razreda itd. K vpisu je prinesti lansko izpričevalo in davčno potrdilo. Naknadno vpisovanje za zamudnike bo dne 5. oktobra v ravnateljevi pisarni za vse razrede od 8 do 12. Za vpis v 5. razred je potrebno izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu. Vsak učenec mora pri vpisu tudi izročiti izpolnjeno Prijavo, ki jo prej dobi pri šolskem slugi, kolkovano z 20 L. Plačati je treba za vse fonde in knjižnice ter zbirke L 15.20 ter šolnino, ki se določi po razpredelnici, ki je bila že objavljena v časopisih. Kolka na prijavo in šolnine so oproščeni otroci invalidov in starši, ki imajo ali so imeli 7 ali več otrok. Na polovico so oproščeni kolka in šolnine starši, ki imajo ali so imeli 5 ali 6 otrok. Kdor ima več otrok v šolah, plača po šoli najstarejši otrok celo šolnino, drugi pa polovično. Če sta na isti šoli dva ali če je več otrok, zadošča eno davčno potrdilo. Kdor plača samo uslužbenski davek, naj na davčnem potrdilu napiše in podpiše izjavo, da plačuje samo ta davek in nima za obdavčenje nobene druge imovine. Kdor ne prinese vseh listin in ne plača vseh pristojbin, se ne bo mogel vpisati. Učenci s tujih zavodov morajo prinesti tudi rojstni list. V prvi razred se bodo vpisovali učenci, rojeni v letih 1929., 1930., 1931. in 1932. V peti razred se morejo vpisati le učenci, ki niso starejši od 17 let, v sedmi razred ne starejši od 19 let. O izjemah odloča Visoki komisariat, IV. oddelek, ako nima učenec več kot dve leti nad predpisano starostjo. Kdor od prizadetih še ni napravil te prošnje, naj jo takoj odda v ravnateljevi pisarni, ker se brez rešitve te prošnje ne more vpisati. Seznam šolskih knjig bo še objavljen v šolski veži, sv. maša in začetek rednega pouka bo objavljen naknadno.

u— **Vpisovanje na strokovno nadaljevalnih šolah v Ljubljani** bo v četrtek 1. oktobra 1942 od 14. do 17. ure. Za splošno nadaljevalno šolo in za strokovno nadaljevalno šolo za umetne in moške oblačilne obrti bo vpisovanje v meščanski šoli za Bežigradom na Vodovodni cesti. V telovadnici II. deške ljudske šole na Grabnu na Zoisovi cesti, pa bo vpisovanje za vse druge strokovno nadaljevalne šole, t. j. za mehanično-tehnične obrti, za stavbne obrti in za ženske umetne in oblačilne obrti. Opozarjamo mojstre in starše ali varuhe, da so dolžni po določilih obrtnega zakona vpisati vajence na strokovno nadaljevalni šoli in skrbeti, da redno obiskujejo šolo.

u— **Vpisovanje na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani** za šolsko leto 1942-43 se bo vršilo od 1. do 5. oktobra v poslopju Trgovske akademije po sledečem vrstnem redu: **1. oktobra** od 9. do 12. ure v I. razred v ravnateljevi pisarni; v II. razred v učilnicah št. 4, 5 in 6. **2. oktobra** od 8. do 11. ure v III. razred v učilnici št. 4; v IV. razred v učilnici št. 5; v V. razred v učilnici št. 6. **3. oktobra** od 8. do 11. ure v VI. razred v učilnici št. 4; VII. razred v učilnici št. 5; v VIII. razred v učilnici št. 6. **5. oktobra** vpisovanje učenk z drugih zavodov in ostalih v ravnateljevi pisarni od 9. ure dalje. Pogoji so enaki kot lani. Potrebna je prijava, spričevalo, davčno potrdilo. Podrobna navodila so na oglasni deski v Trgov. akademiji.

u— **Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije** v Ljubljani obvešča učence in njihove starše, da se bo vršilo vpisovanje za šolsko leto 1942-43 po sledečem redu: Učenci od II. do VIII. razreda, ki so bili že prej na tem zavodu, se bodo vpisovali dne 5. oktobra od 8. do 12. ure v svojih lanskih učilnicah. Učenci, ki bodo vstopili v I. razred in ponavljalci tega razreda se bodo vpisovali dne 2. oktobra v sobi zemljepisne zbirke. Vpisovanje učencev s tujih izvenljubljanskih zavodov pa se bodo vpisovali dne 3. oktobra v ravnateljevi pisarni. Vsak učenec naj prinese s seboj izpričevalo o šolskem letu 1941-42, dve prijavi izmed katerih mora biti ena kolkovana s kolkom za 20 lir, dalje davčno potrdilo, ki ne sme biti nad eno leto staro. Kdor ima pravico, da se oprosti šolskih taks, bodisi kot sin vojnega invalida bodisi kot član družine, v kateri je bilo rojenih pet in več otrok, naj pri vpisu predloži tudi tozadevne dokumente: sodni odlok, da je oče res vojni invalid odnosno družinsko knjižico ali družinsko polo. Tabela za odmero šolnine je objavljena v časopisih in velja za vse srednje šole. Vsak učenec brez izjeme mora plačati pri vpisu 7.60 lir za zdravstveni fond in 7.60 lir za dijaško knjižnico in učila. Prijave se dobe pri služitelju.

u— **Drž. učiteljišče v Ljubljani.** Ravnateljstvo drž. učiteljišča sporoča: **Vpisovanje v vadnico.** Ker učilnice v poslopju učiteljišča še niso urejene, bo zato vpisovanje učencev in učenk v vadniške razrede v Marijanišču, v pritličju, kjer sta 1. in 2. razred marijaniške ljudske šole. Vpisovanje za deško vadnico bo v torek dne 29. t. m. popoldne od 3. do 5., za dekliško vadnico pa v sredo dne 30. t. m. dopoldne od 9. do 11. Vpisati se morajo sedaj tudi učenci in učenke, ki so bili v juniju sprejeti v I. razred, ker ta sprejem še ni vpis. Učenci in učenke I. razreda naj prinesejo s seboj rojstni list ali pa družinsko knjižico ter potrdilo o uspešnem cepljenju proti davici. Kdaj bo otvoritvena služba božja in pričetek pouka, bo še javljeno. — Vpisovanje otrok v otroški vrtec se bo izvršilo pozneje na učiteljišču v sobi otroškega vrtca. — **Sprejem v I. letnik učiteljišča.** Prošnje, kolkovane s 4 L, kolkom, je treba vložiti pri ravnateljstvu (sedaj še v Marijanišču) do 1. oktobra. V prošnji naj bo očetovo ime, poklic in stanovanje. Prilogi: rojstni list ali pa družinska knjižica in spričevalo o niž. teč. izpitu, oziroma završnem izpitu (z odličnim ali prav dobrim uspehom) meščanske šole. Dne 1. oktobra ob 4. popoldne naj se vsi prijavljeni učenci in učenke zglasijo pri ravnateljstvu, kjer bodo zvedeli, kdaj bo za vse zdravniški pregled in preizkus posluha in kdaj bodo meščanskošolski učenci in učenke delali izpit iz slovenščine in matematike. — **Lanski učenci in učenke Ia letnika** naj se javijo pri ravnateljstvu, ali se mislijo ponovno vpisati na učiteljišče. Ta prijava je ravnateljstvu potrebna z ozirom na število sprejema novih učencev in učenk v I. letnik. Kdaj bo vpisovanje v vse letnike učiteljišča, bo še posebej javljeno.

u— **Ljubljanski komorni kvartet,** naše stalno komorno združenje, se uveljavlja že več kot 10 let v našem koncertnem življenju. Ljubljanski kvartet tvorijo gg. Pfeifer Leon I. violina, Dermelj Albert II. violina, Šušteršič Vinko viola in Šedlbauer Cenek čelo. Sami priznani naši umetniki. Njihov prvi koncert v letošnji sezoni bo v ponedeljek, dne 5. oktobra ob pol 7. uri zvečer v veliki filharmonični dvorani. Izvajali bodo Dvořakov in Beethovnov Kvartet, ter Lhotkov Koncert za godalni kvartet. Predprodaja je v Knjigarni Glasbene Matice.

u— **Vpisovanje na drž. trgovski akademiji v Ljubljani** bo za vse štiri razrede 1., 2. in 3. oktobra. Podrobnosti na uradni deski.

u— **Slušatelji(-ice) Abiturientskega tečaja** se zberejo v četrtek 1. oktobra ob 9. uri v dvorani trgovske akademije.

u— **Kopališče Ilirija** bo v bližnjih dneh zaključilo sezono. Uprava prosi kopalce, ki hranijo v kabinah obleko itd., da jo nemudoma prevzamejo v popoldanskih urah.

u— **Prijavite** se v tromesečni oz. petmesečni **stenografski ali strojepisni tečaj,** ki se **z zajamčenim uspehom** vrši za **začetnike in spretnejše.** Prijavljanje dnevno od 8. do 12. in od 2. do 4., **Mestni trg 17-I.**

u— **Starši, ki bi radi,** da bi se njih otroci, ki hodijo v katerokoli **srednjo šolo,** učili pod **vsakodnevno stalno kontrolo** v toplih prostorih (razlaga, pomoč pri učenju in nalogah, izpraševanje itd.) in bili tako **vsak dan pripravljeni** iz vseh predmetov za prihodnji dan, naj se zglase na **Mestnem trgu 17-I.** To velja tudi za tiste otroke, ki iz **kakršnih koli vzrokov** ne morejo obiskovati **rednega šolskega pouka,** a žele tvarino **temeljito** predelati. Zglase naj se tudi tisti starši, katerih otroci hodijo v **ljudske šole,** pa so iz kakršnih koli vzrokov potrebni še **stalne kontrole in pouka.** Uspeh **je zajamčen,** honorar nizek. **Prijavljanje, informacije in razdeljevanje učnega** načrta dnevno od 8. do 12. in od 2. do 4. **Korepetitorij, Mestni trg 17-I.** Pouk se začne z oktobrom.

u— **Ravnateljstvo I. moške realne gimnazije** naznanja, da se bodo vpisovali **učenci za I. razred** dne 1. in 2. oktobra od 8. do 13. ure v gimnaziji za Bežigradom. **Učenci za 2. do 8. razred** se bodo vpisovali 2. oktobra dopoldne v lanskih učilnicah na gimnaziji za Bežigradom. Učenci z drugih ljubljanskih gimnazij se ne bodo sprejemali. — Naknadni vpis bo 5. oktobra dopoldne v ravnateljevi pisarni za Bežigradom.

u— **Privatna dvorazredna trgovska šola Zbornice za trgovino in industrijo,** Gregorčičeva 27, (Trgovski dom, poleg Visokega komisariata) vpisuje vsak dan dopoldne.

u— **Na srednjih učiteljskih in meščanskih šolah** v Ljubljani se opravlja redno vpisovanje učencev od 1. do 5. oktobra. Začetek pouka za vse šole se bo posebej določil. Iz pisarne IV. oddelka Visokega komisariata.

u— **Občni zbor »Sadjarskega in vrtnarskega društva«** bo v nedeljo, dne 4. oktobra t. l. ob pol desetih dopoldne v salonu gostilne Mrak, Cesta 29. oktobra št. 4. Vabljeni so delegati podružnic in člani.

u— **Nesreče.** Med ponesrečenci, ki so jih zadnje dni sprejeli na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice je po večini spet sama mladina. 5letna posestnikova hči iz Gornjega Logatca se je igrala z drugimi otroci na domačem dvorišču, prišla pa je preblizu gramozne truge, ki se je prevrnila nanjo in ji zlomila levo nogo. Z enako poškodbo je prišel v bolnišnico 6letni delavčev sin Jožko Podlogar iz Ljubljane. Fantek je padel z lestve. S kostanja je padel in si pretresel možgane 14letni dijak Leopold Kos iz Ljubljane. Pod voz je prišel in si zlomil levo nogo 12-letni sin krojaškega mojstra iz Št. Pavla Ivan Puš. Po obrazu se je potolkel 4letni sin mesarskega mojstra Jože Rozman iz Ljubljane. Obe roki si je zlomil pri padcu s kostanja 12letni sin kovinostrugarja Božidar Južina. Rebra si je nalomil 64letni zidarski mojster Mihael Urbančič z Rakeka.

Z Gorenjskega

Gauleiter v Kranju. Sledeč pozivu gorenjskega tednika so vsi gorenjski kraji v nedeljo izobesili zastave. V Kranj se je pripeljal gauleiter dr. Rainer in je govoril ob pol 12. uri na glavnem trgu. Zborovanje se je vršilo z geslom: »Poštene iščemo, nepoštene bomo uničili.«

Veliko bojevniško slavje je sklicano za nedeljo, 4. oktobra v Kranju. Izobraževalni vodja standarte Erti bo izročil zastavo bojevniškemu tovarištvu v Kranju. Svečani akt bo izvršil okrožni vodja Kuss. Slovesnost bo na sportnem prostoru pri novem kopališču.

Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki: 28letni Jožef Ladstätter, 44-letni Hans Kalin, 22letni prostovoljec Helmut Kreiner, 19letni Erik Falle, 31letni Hans Eder, 20letni Janez Kuntara, 29letni Hans Hussl, 27letni poročnik Viljem Jonke, Rudolf Tilli, 21letni Alojz Mikuia, 30letni Jakob Anderwald in 20letni Rupert Buchholzer. Skoraj vsi so imeli odlikovanja.

Paracelzova nagrada mesta Beljaka je bila pretekli četrtek prvič podeljena v beljaškem rotovžu. Najprej je bil slavnostni koncert dunajskih simfonikov. Svečanosti so se udeležili razni predstavniki z gauleiterjem dr. Rainerjem na čelu. Na svečani seji mestnega sveta je sporočil župan Kraus, da je kuratorij sklenil podeliti prvo Paracelsovo nagrado pesniku E. G. Kolbenheyerju.

Otrok je utonil. Otroci v Kranju so se igrali ob Savi. Še ne dve leti stari fantek Anton Bevšek je pri tem zdrsnil z gladke skale v vodo in izginil v valovih. Čez kakih 10 minut so ga potegnili mrtvega iz Save.

Smrtna nesreča. V Spodnjih Gorjah se je ponesrečil Ludvik Bizjak. Z Možaklje je peljal voz listja, ki pa se je prevrnil in pokopal Bizjaka pod seboj. Ponesrečenec je zaradi hudih poškodb takoj izdihnil.

Prometna nesreča v Šmartnem pri Litiji. Nedavno smo poročali o prometni nezgodi, pri kateri se je ponesrečil orožniški poveljnik Pecheim. Poškodovancu se zdravje boljša. Zdaj pa se je zgodila nova, še hujša nezgoda. Na cestnem ovinku pri pošti sta trčila neki tovorni avto in motorno vozilo, ki ga je vodil Vili Žižek. Nezavestna sta obležala Žižek in višji stražmojster Franc Turi. Domačini so takoj priskočili na pomoč. Kmalu nato je prihitel zdravnik dr. Franc Lebinger iz Litije, ki je ugotovil pri obeh poškodovancih hude notranje poškodbe in ju je dal takoj prepeljati v bolnišnico na Golniku.

Inserirajte v »Jutru«

Iz Spodnje Štajerske

Mladina zbira praprot. Nacionalsocialistične mladinske organizacije so na deželi uvedle smotrno zbiranje praproti. Kakor poroča graška »Tagespost«, je akcija vzbudila med mladino živo zanimanje, pa tudi pravo navdušenje, kakor kaže primer Konjic. Konjiški otroci so se z vrečami in vozički v skupinah na vse zgodaj odpravili v gozd, od koder so se pozno popoldne vrnili z zvrhanim tovorom. Potem so na prisojnih mestih praprot posušili. — Praprot se uporablja za polnitev slamnjač in je dober nadomestek slame in ličkanja.

Spodnještajerska mladina v Grottenhofu. Na kmetijsko šolo v Grottenhofu pri Gradcu je prispela skupina 40 kmečkih fantov, članov mladinske organizacije Štajerske domovinske zveze iz Spodnje Štajerske. V Grottenhofu ostanejo na strokovnem kmetijskem tečaju, ki bo trajal tri tedne.

Prodaja zimskih jabolk. Po odredbi gauleiterja si lahko vsakdo na Štajerskem nakupi 10 kg zimskih jabolk. Nakup se izvrši na podlagi posebnega nakazila, s katerim kupec lahko kupi jabolka bodisi neposredno pri proizvajalcih ali pa pri svojem trgovcu.

Maribor v radiu. O priliki okrožnega dne so alpske oddajne postaje oddajale v nedeljo popoldne reportažo o Mariboru. Poleg govornikov so nastopili mariborski moški pevski zbor, pihalni zbor brambovcev in mariborska mestna standarta.

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici sta umrla 36-letni železniški ključavničar Janez Jodl in 57-letni krojač Jernej Navršnik. Nadalje je umrl v Mariboru upokojeni železničar Franc Šenk v starosti 77 let, v Trbovljah 60 letni trgovec in krojač Anton Medvešek, v Zagorju pa soproga občinskega tajnika Marija Keršnikova, po rodu Žibertova. Nadalje je umrla v Mariboru ga. Alojzija Strojanova, stara 56 let.

Na vzhodni fronti sta padla prostovoljec Hans Schmiderer, edini sin dr. Hansa Schmidererja iz Maribora, ter 28 letni Hans Horner iz Bistrice, edini sin vdove Matilde Hornerjeve, ki živi v Mariboru. — Za posledicami prve svetovne vojne je umrl gozdar Gvido Iglar, doma iz Celja. Star je bil 47 let.

Za okrožni dan v Mariboru je bilo mesto v zastavah. Že v soboto dopoldne se je začelo vrvenje po ulicah, prihajali so razni oddelki mladine in brambovcev. Postavljeni so bili nekateri slavoloki. Trgovine so bile popoldne vse zaprte. Okrožni dan se je pričel popoldne z velikim uradnim zborom funkcionarjev, nakar so sledile seje raznih oddelkov Heimatbunda. Obenem so odprli politično in umetnostno razstavo. V nedeljo zjutraj so bile budnice in tekmovanja. Ob 10. je bila na Glavnem trgu manifestacija, pri kateri je govoril zvezni vodja Franc Steindl. Popoldne je bilo na železničarskem sportnem igrišču veliko slavje, posamezne obrobne skupine mesta pa so imele svoje vaške večere.

Nemški državni mladinski vodja Artur Axmann bo od 29. septembra do 1. oktobra obiskal Štajersko. Nadzoroval bo delo štajerske Hitlerjeve mladine, kakor tudi organizacijo mladine v okviru Heimatbunda na Spodnjem Štajerskem. Zlasti bo posvečal skrb vzgoji mladeničev za bodočo vojaško službo, sodelovanju mladine v obvezni delovni službi ter pomožni službi na kmetih.

Pri Sv. Tomažu v ptujskem okraju je **mladina** pod vodstvom neke nemške dijakinje priredila vaško popoldne. Prireditev je trajala dve uri in je glavni delež pripadel domači vaški godbi. K zaključku se je pripeljal okrožni vodja iz Ptuja.

Tečaji za vkisavanje krme za zimo se vrstijo v raznih spodnještajerskih krajih. Posamezni kmetijski strokovnjaki predvajajo film o silosih ter poučujejo kmetovalce, kako je treba krmo in pičo okisati in shraniti, da bo živina preskrbljena tja do nove pomladne paše.

Kunčje mes v svobodni prodaji. Dne 3. decembra bo v vsej Nemčiji splošno štetje domače živine. Prešteti bodo tudi kunci. V pojasnilo je bilo zdaj objavljeno, da gre zgolj za statistične podatke, ki niso v zvezi s prehranbeno politiko. Kunčje meso ostane še nadalje v svobodni prodaji.

Epilog smrtne obsodbe. Pred posebnim sodiščem v Gradcu je bil na smrt obsojen poštni uslužbenec Alojz Mehle, ki si je pri graški pošti prisvajal pošiljke, namenjene vojakom na fronti. Zdaj se je morala zagovarjati še 27 letna Vilma Reposcheva iz Gradca, pri kateri je Mehle stanoval. Dokazali so ji, da je ona venomer nagovarjala Mehleta, naj na pošti krade pošiljke in denar. V njenem stanovanju so našli precej plena. Vilma Reposcheva je bila obsojena na osem let težke ječe.

---

srca. Nekaj ur pozneje je že angažiran v mariborskem gledališču. Nima še mature, a dovolj mu je šole z njeno okorelostjo! Zdaj bo živel sproščeno, zadihal svobodno... Nov svet se odpira pred njim, — sanjski svet postaja resničnost.

A kakšna bridka resničnost! V srcu leži veliko hotenje, zaklad, ki ga je treba le odpreti in začeti deliti. Mesto tega pa se začenjajo dolgi, egobni dnevi vajeniške dobe. Štatiranje, majhne, epizodne vloge, potrpežljivo čakanje... Koliko mesecev, koliko let skritega, napornega dela za kulisami bo moralo poteči, preden se bo smel prikazati v polni svetlobi, izpregovoriti tisto veliko besedo?!... In ta neučakana, neukročena mladost se upre. Pretrdo mu je vajeništvo. Premlad je še zanj. In kdaj pa kdaj pošlje kak profesor iz Celja pismo, v katerem vabi učenca k maturi.

Tako sedi nekega dne ta nemirni mladostnik zopet v šolski klopi, v osmem razredu ptujske gimnazije in zaverovan gleda v profesorja Sovreta.

Ure pri profesorju grščine in latinščine so pravo razodetje za nemirno iščočega, nadarjenega kandidata za veliko maturo. Sovre mu postane prvi in največji mentor. Čita mu pesmi in jih popravlja, ga uči. Poverjeno mu je vodstvo šolskega cerkvenega petja. In ko ima v roki maturitetno spričevalo, ko se je treba odločiti za končno življenjsko pot, takrat vodi Danilo Gorinšek neizprosno borbo z očetom, ki sili sina v praktični poklic, v poklic, ki mu bo nekega dne zagotovil brezskrbno materialno življenje. Zakaj izkušeni oče dobro ve, kakšno ceno ima dober vsakdanji kruh. Sina pa vleče sleherna misel h gledališču. A oče ne popusti, in končno zlomi mlado voljo. Jeseni se vpiše Danilo na pravno fakulteto, a mesto da bi se zanimal za rimsko pravo, hodi v Šentjakobsko gledališče. Zaželi se, da nikdar ne bo mogel premagati svojega hrepenenja po gledališču, sluti, da je edino tu njegova življenjska usoda, zato presedla skrivaj na filozofijo. Tako je za korak bliže svojemu velikemu cilju. A kako daleč, daleč je še do njega!...

In drugič je posegla usoda v Danilovo življenje: Smrt mu je ugrabila očeta. Na nadaljevanje študij ni mogoče več misliti. Zdaj se mladenič še trdneje oklene svoje muze in piše pesmi — saj mu omogočajo prepotreben skromni zaslužek. In po cele ure, po cele popoldneve presedi ob tem času skrit v kinematografski dvorani, in ko ljudje s svojih sedežev gledajo igro na platnu, udarja on neutrudno na tipke klavirja, — s tem si dolgo služi svoj vsakdanji kruh.

A neprestano gloje v tem nemirnem srcu zmeraj ista, sveta želja po gledališču. Nazadnje postane ta želja imperativ, ki ga nenehoma žene, da ne zamudi nobene prilike, ne izpusti nobene možnosti, ki se mu kdaj po kdaj kje zablisne. Stalno romajo njegove prošnje k dr. Brenčiču v Maribor, a upravnik ne najde nobene možnosti, kako namestiti novo moč. In ko ga je nekoč obiskal na domu v Celju, se znova zasuče pogovor na večno isti predmet. In — ironija usode! — dr. Brenčič pravi: »Vidiš, prav pred kratkim sem angažiral suflerja! Lahko bi bil vzel tebe.«

Po hudih duševnih borbah ga pripelje končno pot v Maribor — ponudeno mu je mesto nadprefekta v dijaškem domu. Zdaj nima daleč do gledališča, in morda ni bilo pred temi vrati nikdar bolj vztrajnega prosilca. Sreča se mu je skromno nasmehnila: odprli so mu vrata, a ne na oder, kamor ga je vse gnalo, temveč v pisarno. Nastavljen je za pomožnega tajnika in šefa propagande. In če se izkaže, da je uporaben, — tako se je glasila pogodba, — sme tudi volontirati.

Zdaj je bil na pravi poti, — samo da sme na oder, tja, kjer je. — to zdaj že z vso gotovostjo ve, — edino njegovo življenjsko mesto! Ni se motil. Kmalu po prvi vlogi so mu dali drugo, potem tretjo, četrto in tako naprej... Preigral je nešteto majhnih epizodnih vlog, in še danes je hvaležen usodi za to dobro šolo.

Nekaj čez dvajset let je šla njegova igralsko pot počasi, a z vso gotovostjo navzgor. Iz neugnanega, razrvanega volonterja se je v temeljiti šoli razvil karakterni igralec, ki se zaveda svojih zmožnosti, pozna svojo pot in gre z gotovostjo po njej.

Ko je v svojem kostumu intriganta, ljubimca, šaljivca, v operi ali v tragediji, v burki ali v opereti gledal z odra na občinstvo so njegove oči nemara tolikokrat ujele podobo majhnega dečka, ki je ukradel svoji materi krono, da je lahko šel v gledališče. Zdaj pa je ta drobni dečko sredi svoje življenjske poti, položil je svoj drugi zrelostni izpit, svojo drugo veliko maturo. Položil jo je istega dne — bila sta dva praznika, — ko je igral v popoldanski predstavi ljubimca Karenina, zvečer pa Zlodeja v »Pohujšanju«, drugi dan popoldne glavno komično vlogo v »Svetem Antonu«, zvečer pa glavno karakterno vlogo v tragediji.

Tudi pri gledališču se ni izneveril poeziji: pet knjig mladinskih pesmi priča, da je ostal zvest tudi temu svojemu programu, ljubljanski drami pa je poleg tega izročil mladinsko igrico »Rdeča kapica«. In nekaj let je bil med glavnimi sotrudniki »Totega lista«...

Tako je ta pesnik in igralec prehodil pestro pot pevca, pomožnega tajnika, korepetitorja baleta, plesalca v operi, dirigenta in opernega režiserja, karakternega in komičnega igralca ter z njo uspešno zaključil prvi in najtežji del svojega razvoja.

K. S.

ZAPISKI

»Cerkveni Glasbenik«, glasilo slovenskih cecilijancev, prinaša v pravkar izišli številki za september in oktober nadaljevanje razprave dr. Antona Dolinarja »Pregled slovenske cerkvene glasbe«, nadaljevanje pregleda Stanka Premrla »Naši najstarejši cecilijanci«, Vinka Lavriča prispevek »Pravila pevskiga društva v ljubljanskem semenišču« (iz l. 1860) in Stanka Premrla nekrolog dr. Gojmiru Kreku s podrobnejšim biografskim pregledom pokojnikovega glasbenega dela. Nadaljuje se Adolfa Gröbminga »Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike«. Številko zaključujejo društvena poročila in drobne vesti o novih glasbenih publikacijah in iz kronike glasbenega življenja v Ljubljani. Časopis izhaja v redakciji msgr. Stanka Premrla.

Bolgarska študija o Benedettu Croceu. Sofijski tednik »Vita bulgara« je priobčil v eni izmed septembrskih številk članek »Uno studio bulgaro sulla filosofia di Benedetto Croce«. Croce je tu skupaj z Giovannijem Gentileom prikazan kot največji predstavitelj sodobnega filozofskega mišljenja v Italiji. Članek se odnaša na nedavno izišlo knjigo znanega bolgarskega filozofa, prof. Atanasa Ilieva: »Filozofija Benedetta Crocea. Razlaga in kritika.« Iliev, predstavitelj bergsonistične filozofije v Bolgariji, razglablja Crocea v posameznih poglavjih, ki se tičejo njegove estetike, logike, spoznavalne in praktične filozofije in storiografije. Bolgarski pisec, znan tudi po svoji filozofski knjigi v francoščini »Mysticisme et connaissance«, je s študijo prispeval lep delež k proučevanju filozofa B. Crocea.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 3. oktobra ob 17.30: Večno mlada Saloma. Premiera. Red Premierski.

Otvoritev dramske sezone bo v soboto dne 3. oktobra ob 17.30. Igrali bodo komedijo **Cezarja Meana: »Večno mlada Saloma«.** V igri je pokazal dramatik na duhovit način zamenjavo ne več mlade, srečno poročene Salome (Herodijadine hčere), ki je že mati otrok, z Dalilo, ki naj predstavlja cesarju Neronu pravo Salomo. Igro je zrežiral prof. Šest, glasbo za Salomin ples je komponiral F. Šturm, koreografijo je napravila Marta Pavlinova, osnutke za sceno in inscenacijo pa V. Skružny.

OPERA

Četrtek, 1. oktobra ob 17: La Boheme. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Otvoritev operne sezone bo v prvem tednu oktobra. Peli bodo Verdijevo »Traviato« v popolnoma novi zasedbi, v novi režiji, inscenaciji in kostumih in pod novim muzikalnim vodstvom. Močna privlačnost nove zasedbe bo poleg Vidalijeve v naslovni partiji, mladi tenorist Drago Čuden, ki bo debutiral v partiji Alfreda. Po avdiciji in tekočih skušnjah obeta mladi pevec nadebudno pridobitev v vrsti mladih članov Opere. Delo bo dirigiral D. Žebre, režiser C. Debevec.

Gosi

Hudo je, če se igrajo vojaki kuharje in hočejo biti po možnosti dobri kuharji, piše nemški vojni poročevalec H. G. Kernmayr. Bili so dnevi, ko je prišlo mnogo gosi vojakom v roke. Za škatlico žvepleink ali za dvojico jermenov za čevlje so si iztržili perutnine pri kmeticah. Tudi cunje iz starega platna ali par starih volnenih nogavic so za kmeta iz Sovjetske Rusije dragoceni predmeti. »Pipi, pipi, pipi!« — potem hitro zagrabiš in že so ptice ujete. Naslednje vprašanje je potem, kdo bo kokoško zaklal. Večina vojakov ne zna zaklati kure. Bilo bi potrebno, da bi kakšna spretna, odločna kuharica prevzela ta posel. Ker pa kuharice ni tu, se končno vendarle najde nekdo, ki se po malo oklevanja odloči zanj. Tako rekoč na tekočem traku seka kuram, ne da bi vanje gledal, glave. Med tem krvavim poslom poudarja gotovo vedno znova, da ni še nikoli opravljal takšnega krvavega dela. Njegovo srce da je vse preveč mehko. Ko pa vidijo vojaki kokoške mrtve pred seboj, se ne brigajo za takšno govorjenje. Nato je treba ptice oskubiti, na žalost se to ne dogaja vedno s potrebnim strokovnjaštvom. Kosi kože in mesa ostajajo na peresnih tulcih, a včasih ležijo peresa pol klometra okrog mesta, kjer se opravlja kuha. Vsepovsod najdeš sledove krvi. Pravkar zaklana gos ali kokoš mora biti — to je vojaška zahteva — pripravljena najpozneje v poldrugi uri ali dveh. Razen tega mora imeti žrtev, naj si bo stara ali mlada, krhko meso. Svetlo in veselo in po smoli dišeči prasketajo ogenjčki, nad katerimi se smodi še s peresi ostrniščena perutnina. Potem natikajo meso na lesene palice in jih obešajo nad ognjišča. Tolščа kaplja in sika, plameni se dvigajo čedalje višje in le prečesto osmode kakšen kos pečenke, da ga ni več spoznati. Vojaki stoje okrog ognjišča in delijo nasvete. Ta pravi, da bi bilo treba vrteti pečenko na levo, drugi na desno. Nekateri menijo, da je gos že davno dopečena, drugi pa vztrajajo resno na tem, da bi jo bilo treba peči še tri ure. Vsak izmed kuharjev razdaja pač svoje najboljše znanje. Vsak ima najboljšo metodo za kuho in peko, vsak je bil doma pripravljal najboljši guljaž, najboljšo zelenjadno juho, najboljša pljučka, najboljše cmočke in najboljše pečenke.

»Moja žena pravi vedno: Emil, človek, jaz sem naravnost odveč! — Jaz pa dem nato svoji stari: »Toda, Pavlica, kako neki, čemu neki, saj te vendar tako nujno potrebujem!« Moja Pavla me že razume, kadar ji pravim, da jo nujno potrebujem, že ve, kako to mislim. Vsa rdeča postane v obraz in pravi: Pojdi, pojdi, nič drugega nimaš v glavi nego te neumnosti! — Da,« pripoveduje Emil dalje, »česar se človek nauči, se nauči. V Hamburgu, v živalskem vrtu, sem tri leta klal in kuhal za divjo živad. Pravim vam, možje, da žrejo zverine samo to, kar jim je slastno!« In Emil, vrli mladenič, pripoveduje s svetlimi očmi svojim tovarišem, kako je kot mlad človek zadovoljeval tigre, leve, pantre in leoparde v živalskem vrtu s svojo kuharsko umetnostjo. Iz tega časa izvira njegovo gastronomsko znanje. Ubogi vojaki!

Sedaj servirajo prvo, na pol surovo gos. Noben nož ni dovolj oster, da bi ločil meso od kosti. Eden izmed mož zavpije prešerno: »Prinesi takoj sekiro ali pa žago za debla!« Najprvo vsi kolnejo, kajti gosja pečenka, ki so jo tako željno čakali, tiči med zobmi in noče ven. Izrazi so krepki, nu, saj vojaki na bojnem polju s svojimi izrazi ne morejo biti bogsigavedi kako odlični, zlasti pa ne tedaj, če so perutnino pekli s toliko veselja in je potem skoraj neužitna.

Toda eden izmed kuharjev je dobil dobro misel. Napol pečene gosi naj bi se še skuhale. »Neumnost!« veli neki podčastnik vmes. »Iz tega bo še večji gnoj!« Toda predlog ima nekaj na sebi in si ga tudi prisvoje. Loncev pa ni pri roki. Treba jih je prej priskrbeti. Med tem ležijo napol pečeni in načeti kosi tu in tam naokoli. Na zadnje so vendarle našli dovolj loncev in prične se kuha na vse pretege. Čez nadaljnje pol ure so se mnenja kuharjev spet razdelila. Ti trdijo, da je gos že dovolj kuhana, drugi pa, da še ni dovolj. Nekateri izmed odločnejših se uveljavijo in vzamejo nekoliko gosi, ki še davno niso mehko skuhane, iz loncev. Drugi čakajo še štiri ure in jih pričnejo šele tedaj loviti iz juhe. Meso je seveda vse razkuhano in plava na vrhu. Kosti ležijo posebe na dnu.

Čez nadaljnje tri ure šine kuharski tovarišiji nova, sijajna misel v glave. Gosje meso, ki je ostalo trdo, naj bi se ločilo od kosti, premešalo z omehčanim mesom in oboje naj bi se pognalo skozi mesni mlin! Dvajset rok hiti na pomoč in stika po kuhinjskem vozu za mlinom. Nu, in meso, ki je šlo končno skozi stroj, pregnetejo z omehčanim kruhom in ga servirajo v obliki hlebčkov. Okus je sijajen, čudovit, veličasten. Vsem kuharjem veljajo slavospevi. Če bi eden izmed teh kuharjev dobil takšno jed od svoje žene, gorje ji, gorje domačemu ognjišču! Kuhar iz živalskega vrta cmoka sladokusno in veli: »Da, to bi bila jed za male leve!« Tovariši požirajo faširano gosjo kašo s pravim preziranjem smrti in stočejo: »Čudovit okus, božanski!« Oglasijo se vsakovrstne želje: »Treba bi bilo imeti pravo kuharico,« pravi eden, »ki bi znala speči gos z jabolki in maroni v pekači, da bi postala čisto krhka. To bi bilo imenitno!« Lonce so pozabili pobrati z ognja, zasmrdelo je po ožganih loncih. Ni čudno, da je eden glasno in razločno trikrat strahovito zaklel. Tisti, ki so občutljivi za dišave, se umaknejo v grmovje in si prižgejo cigareto...

Paberki iz avtomobilizma

V Združenih državah ameriških je bil ustanovljen urad, ki mu je poverjena naloga, da bo skrbel za tehnični razvoj novih iznajdb, predvsem seveda takih, ki bi prišle v prid narodni obrambi. Na čelo tega urada je bil postavljenn polkovnik Royal Lord.

* * *

Ko je Amerika izgubila dobavo cina iz Malezije, se je rad ali nerada obrnila na Bolivijo, da bi nadoknadila to izgubo, toda vse kaže, da ta prizadevanja ne bodo imela uspeha. Uvoz cina iz Bolivije v Ameriko je močno padel in v Boliviji zaradi pomanjkanja delavcev in materiala niti ne računajo, da bi mogli v doglednem času povečati proizvodnjo.

* * *

Največja tovarna za aluminij v Severni Ameriki do konca aprila 1942 ni mogla dobaviti več kakor 40% naročil, ki jih je prejela od oborožitvenega urada. Razumljivo je, da se bo ta izguba močno poznala pri vsej proizvodnji letal, motornih vozil in motorjev sploh.

* * *

Predsednik velike ameriške avtomobilske industrije General Motorsa Alfred Sloan junior je bil pred ameriškimi sodišči obsojen na povračilo bajno visoke vsote skoraj 4 in pol milijona dolarjev in sicer zaradi protizakonitih poslov, ki jih je dolga leta nazaj opravljala njegova družba na škodo državne blagajne.

* * *

Turška vlada je priznala družbi Standard Oil izključno pravico, da sme prodajati pogonska goriva na turškem ozemlju.

* * *

Republika Equador je morala dovoliti Severni Ameriki monopol za izkoriščanje njenih skromnih zalog kavčuka. Za ta korak se je Amerika odločila kljub temu, da bi dobivala kavčuk ceneje iz Argentine, ki se je obvezala tudi, da bi dobavljala 50% vseh potrebnih pnevmatik.

* * *

Na petrolejskem ozemlju pri Majkopu so pridobivali pred sedanjo vojno več kakor 1 milijon ton petroleja, ki so ga vsega odpravljali v pristanišče Tuapse, ki je 150 km oddaljeno od vrelcev.

* * *

Roosevelt je izdal poziv vsem državljanom, naj pospešijo zbiranje kovinskega materiala. Ameriški prezident je dal obenem razumeti, da bo uporabil drakonske mere zoper vsakogar, ki bi se v najmanjšem ne ravnal po tem pozivu.

Moda in dom

Iz ostankov krzna

Pike na oblačilnih kartah smo že porabile — to je dejstvo, ki mu moramo brez posebne bridkosti pogledati v oči! Pa saj je že jesen, ki nam prinaša najlepše nadomestilo za stisko pri blagu, ker nam prinaša krzno. Seveda nas pride predrago, da bi si kupile nov krznen plašč ali novo krzneno okrasje na jesenski kostum ali ogrinjalo. Toda poglejmo, kaj imamo še v omari! Morda leži tu že leta in leta pozabljen krznen ovratnik ali povsem oguljen krznen telovnik ali že nerabna jopica iz krzna? Vsak košček krzna lahko s pridom uporabimo, če dobro premislimo, preden ga razrežemo in sestavimo. In tega ne smemo pozabiti: da dolgodlaka krzna nikakor niso primerna za telovnike, jopice in razne k ovratnikom priključene kapuce, zato pa lahko napravimo iz dolgodlake kožuhovine krasne košate mufe in slikovite ovratnike ali šale. Več možnosti nam vsekakor nudi kratkodlako krzno, ki ga lahko sešijemo v moderno tuniko, katero lahko nosimo preko plašča ali kostuma, ali pa samo v hrbet, ki ob ovratniku prehaja v kapuco in ga spredaj zapnemo s pasom (skica).

Kmalu bo šola

Zdaj moramo že pomisliti, kako bomo oblekle naše šolarice, ki so prerastle svojim lanskim jesenskim oblekam. Znano je, da si tu lahko pomagamo z drugačnim oplečkom in z drugačnimi rokavi, z obrobkom na krilu in s podobnimi umetnijami. Seveda pa mora biti zunanji videz takšne popravljene oblekce vedno čeden in okusen — otroka moramo že zgodaj navaditi na to, da zna ceniti vtis preproste, toda okusne obleke. Tudi pri oblekah, ki jih predelamo iz svojih starih oblačil, se moramo držati tega pravila, kajti tudi iz stare obleke lahko napravimo nekaj lepega.

Kaj vse napravimo iz čebule

Solata iz čebule. Najprej olupimo sveže čebule in jih narežimo v tanke rezine, ki jih pustimo dobro uro namakati v vodi, da izgube svoj ostri okus in duh, nato jih odcedimo in začinimo z oljem, kisom in malenkostjo nasekljanega peteršilja.

Z ostankom čebule, ki ga ne moremo več uporabiti pri kuhi, si pomagamo pri čiščenju medenine — sesekljamo ga in pomešamo z malenkostjo vlažne zemlje, s to mešanico drgnemo posodo.

Pražena čebula. Olupljene, na rezine zrezane čebule vržemo v vrelo slano vodo in jih pustimo kuhati 10 minut. Nato zarumenimo malce masla in damo čebule v to vročo zabelo ter jih začinimo s soljo in poprom. Ko se na eni strani dobro prepečejo, jih obrnemo, nato pa jih posujemo z nekoliko moke in zalijemo z juho ali s sokom od mesa.

Nadevane čebule. V ta namen vzamemo velike čebule iz jih previdno izdolbemo, potlej pa jih napolnimo z nadevom in ostankov kuhanega mesa, ki smo ga sesekljale in mu dodale kruhovih drobtin, 1 jajce, raznih dišav, po možnosti malo parmezana, soli in popra. Tako napolnjene čebule namestimo v kozici, jih zalijemo z majhno količino olja in pečemo v pečici.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

401. Kje stoji palača Pitti?

402. Kako se je imenoval Adamov tretji sin?

403. Katera je učinkovita sestavina dinamita?

404. Malo bomo skakali

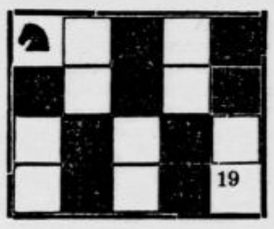

Naloga v zgornji sliki zahteva, da pride skakač iz zgornjega levega vogala do polja, ki je označeno z 19, in sicer tako, da se dotakne najprvo črnih polj, potem pa belih.

405. Za računarje

Trije dečki A, B in C so igrali z orehi. A pravi B-ju: Če mi daš 5 orehov, jih bom imel 2-krat toliko, kolikor jih tebi ostane. — B pravi C-ju: Če mi daš 13 orehov, jih bom imel 3-krat toliko, kolikor jih tebi ostane. — C pravi A-ju: Če mi daš 3 orehe, jim bom imel 6-krat toliko, kolikor jih tebi ostane. — Koliko orehov je imel vsak?

Rešitve nalog 26. t. m.:

396. M. p. pomeni pri podpisih lastnoročno (manu propria), pred besedilom brzojavk pa: v lastne roke.

397. Abraham je štel 100, Sara 90 let, ko sta po svetem pismu dobila sina Izaka.

398. Električni tok se imenuje istosmeren, če se v tokovodniku (spojni žici) med delovanjem ne spreminja smer toka. Pri galvanskih členih (baterijah in akumulatorih), kjer se kemijska energija pretvarja v električno, sta pozitivni in negativni pol na stalnih mestih in imamo v žici istosmerni tok. Pri generatorjih (dinamostrojih) se vzbuja električni tok po tako zvani indukciji, t. j. nastaja električni tok v sklenjenm tokovodniku, če se tokovodnik premika v stalnem magnetnem polju ali če se nahaja v spreminjajočem se magnetnem polju. Smer induciranega toka se določa po posebnem pravilu in zavisi od lege polov (ali inducira severni ali južni magnetni pol), od smeri premika in od smisla, v katerem je žica okoli tuljave navita. Če si predstavljamo enostaven primer, da se žični ovoj s kotvo vrti med poloma podkvastega magneta, deluje v enem delu polnega vrteža severni, v drugem delu pa južni magnetni pol in sta smeri obeh tokov nasprotni. Električni tok, ki na ta način spreminja svojo smer, se imenuje izmenični tok. V praktičnih primerih se smer toka spremeni navadno v vsaki sekundi 50-krat.

Če je generator opremljen s tako zvanim komutatorjem (preusmerjevalcem), ki istočasno obrača smisel spojne zveze, nam tak generator daje istosmeren tok, brez komutatorja nam daje izmeničen tok.

Za gotova tehnična dela, kakor za elektrolizo (galvanostegijo ter galvanoplastiko, polnjenje akumulatorjev itd.) potrebujemo istosmerni tok. Za razsvetljavo so izmenični toki enako uporabni kakor istosmerni, motorji za izmeničnotokovni generator pa morajo biti zgrajeni na poseben način.

Istosmerno tokovni generator ima tudi to prednost, da ga lahko ojačujemo z akumulatorji. V mestih z lastno centralo lahko podnevi, ko je potreba po toku manjša, z odvišnim tokom polnijo velike akumulatorske baterije, ki jih zvečer izrabljajo. Za prenos električne energije v daljave pa je izmenični tok važnejši, ker se njegova napetost lahko poljubno in ustrezno transformira (glej vpr. 348). Zaradi tega je izmeničnotokovni generator in z njim transformator ena najvažnejših pridobitev v tehniki jakih tokov.

399. Samo 15 knjig.

Jaka bi se pri tem tako preprostem delu vendarle hudo upehal in tudi brada bi mu zrasla neznansko dolga: opravljati bi ga moral namreč nič manj nego 41.000 let.

400. Križanka.

Vodoravno: 1. elektrika, 9. diva, 10. knez, 11. Iza, 13. osi, 14. na, 15. šir, 17. aj, 18. jamar, 20. rak, 21. ker, 23. kapun, 26. op, 28. len, 29. š. k., 30 lik, 32. Kir, 33. psov, 35. nova, 36. Akropolis.

Navpično: 1. edino, 2. Liza, 3. Eva, 4. Ka, 5. r. k., 6. ino, 7. kesa, 8. Azija, 12. lim, 15. šakal, 16. rakun, 18. jak, 19. Ren, 22. Kolpa, 24. pes, 25. okras, 27. pisk, 29. šivi, 31. kor, 32. kol, 35. no.

VSAK DAN ENA

»Ni pomoči! Jaz svojega moža ljubim in nihče mi ne bo preprečil, da bi ne stala ž njim v vratih!«

Ivo Kustan:

Prijazno mestece z neprijaznimi duhovi

Tisti večer je bila družba spet polnoštevilno zbrana. Zunaj je divjal vihar in šibal dež, ki je po kratkih presledkih curkoma lil po šipah. Po večerji se seveda ni nikomur ljubilo domov in mladi ljudje so stopili v sosednji salon na kramljanje. Najprej so igrali, peli in plesali, potem pa v prijetnem razpoloženju posedli okrog peči. Ob črni kavi in cigaretah se je brž razvila prijetna zabava. Pretresali so splošna in posebna vprašanja in naposled je moral vsak pripovedovti kak zanimiv doživljaj iz lastnega življenja.

— No, mojster, ne boste pričeli?

Poziv je veljal mlademu kapelniku in vsi pogledi so se vprli vanj. Saj je bilo znano, da je mladi mož poklicno že mnogo potoval in marsikaj doživel.

— Rad, — je pristal kapelnik. — Pravkar sem se spomnil zadnjega doživljaja v mojem življenju, o njem se izplača pripovedovati.

Prisotni so v pozornosti vnovič prižgali cigarete in kapelnik je pričel pripovedovati, uživajoč cigaretni dim, ki mu je uhajal počasi skozi usta in nos.

— Ni samo veliki svet tisti, kjer človek lahko zbira nove doživljaje in bogati svoje znanje. Često je to lahko čisto neugleden in zakoten kraj na našem planetu, kjer pa doživiš svojevrstna presenečenja in zadeneš ob stvari, o katerih pravijo, da visé nekje med nebom in zemljo, vendar jih tudi najjasnejši človeški razum ne more dojeti. Črnogledник kajpada zkomigne z rameni, kadar je beseda o nadnaravnih rečeh, ker jih pač na lastnem telesu še ni občutil in ga zato še niso prisilile k razmišljanju.

— Preteklo poletje sem bil na poti z varietejsko skupino, ki je gostovala v večjih in manjših mestih na deželi. Gostovanje v posameznih krajih je trajalo seveda tako dolgo, kolikor so kazale okoliščine in krajevne razmere. Povprečno smo računali na osem do največ štirinajst dni. Sredi avgusta prispemo v dušeči vročini v obmejno mestece St. B. Po silnem uspehu prve predstave v prostrani jedilnici edinega hotela smo lahko računali s štirinajstdnevnim gostovanjem. Prvo noč smo spali v hotelu, naslednje jutro pa nam je hotelir svetoval, naj zaradi pomanjkanja prostora in iz praktičnih razlogov najamemo zasebne sobe. Ves dan sem lahko ubijal čas, zato sem si hotel najprej natančneje ogledati mestece. Mene pač kratko in malo zanima vse, zato hočem vselej in povsod spoznati kraje in ljudi in se čim prej razgledati naokrog.

Tako sem predvsem brž dognal, da je mestece pravcato čudovišče, edinstvena združba mesta in vasi, kakršne prej še nikjer nisem videl. Mestece namreč tiči sredi silo prostrane vasi in sta tako združeni dve nasprotji v harmonično enoto. Bližnji opis je zelo preprost. Mestece — to je prostoren glavni trg, okrog katerega se tišče vsa poslopja v pestrem zaporedju. Med majhne stanovanjske hišice je vrinjen hotel, tam poleg stoji cerkev, poleg rotovža je kopališče, poleg frizerjevega salona policijska stražnica, poleg lekarne pa mesnica in tik zadaj bolnišnica. Ta pestra zmes predstavlja pač višek prijaznosti, ki ne učinkuje slabo. Tu se človek ne počuti tujca in ta občutek se stopnjuje od ure do ure. Glavni trg je obenem dnevno tržišče, kjer je v zgodnjih urah kaj živahno. Kmetje se pripeljejo na vozovih, razložijo sočivje in razne pridelke in jih razporedijo po stojnicah, ki so jih takisto pripeljali s seboj. Kljub splošni gneči ni vrišča in promet med kupci in prodajalci se razvija dokaj lagodno. Na eni strani trga stoji vodnjak z dolgim koritom. Tu napajajo živino in takoj sem opazil, da se od rjave vode kar kadi. Neki kmet mi je pojasnil, da stoji mestece na ognjeniških tleh, zato izvira tu rjavkasta in zelo topla voda. Žival je je vajena in bi ob uživanju navadne pitne vode gotovo na smrt zbolela. Nikakor nisem podvomil nad tem razodetjem, kajti pravkar je pristopil h koritu poten kmečki konj in je žlampal kadečo se vodo z vidnim užitkom. Za čudo pa je bilo v bližnji okolici mesta tudi več vodnjakov s svežo in pitno vodo, ki so jo za potrebo prebivalstva dovažali v velikih cisternah. Na trgu samem me kaj drugega ni posebno začudilo, izvzemši veliko število pijavk, ki so v velikih steklenih posodah čakale kupcev. Očitno se je kupčija s pijavkami razvijala v donosno obrt.

Pa sem si hotel ogledati še vas okrog mesta in pot me je povedla na široko deželno cesto, ki je držala brez pravega prehoda neposredno od Glavnega trga. Silna razprostranost vasi me je presenetila in sem blodil morda poldrugo uro brez cilja naokrog. Kmečke domačije so si bile na las podobne, vse postavljene iz ilovice in krite s slamo. Skoraj na vsaki strehi pa so gnezdile štorklje. Postavale so v gnezdih na dolgih nogah, druge pa so doletavale ali se pripravljale na odlet. Pozneje sem odkril njihovo rajališče in njihovo izredno izdatno živilsko skladišče. To je bil prostrane bajar ob izhodu iz vasi, kjer je kar mrgolelo žab in drugih zakuskov za pernate dolgokrake. Vračal sem se po drugi poti in opazoval, kako čudno je razporejena ta velika vas. Široke ceste, obrobljene z jarki, se križajo na vse strani. Če bi neštete kmečke hiše zamenjal s pravimi poslopji, bi se velika vas mahoma izpremenila v velemesto.

Slednjič sem se rešil iz tega labirinta in stopil spet po široki cesti, ki je držala na Glavni trg. Čim bolj sem se bližal osredku, tem lepše in tem bolj negovane so bile kmečke domačije. Ena izmed njih mi je bila tako všeč, da sem vstopil. Bila je pritlična hiša, pred njo se je šopiril cvetni vrtič, zadaj pa je bilo dvorišče, obkroženo s hlevom in zelenjadnim vrtom. Gospodinja, šibka kmetica srednjih let, mi je prišla naproti in sem jo vprašal, če mi lahko da kakšno sobico v najem. Pokimala je, obrisal potne roke v predpasniku in me povabila v hišo. Skozi kuhinjo sem stopil v sobo, ki je po opremi daleč prekosila vsa moja pričakovanja. Kljub dvema oknoma je bila soba sicer majhna, toda izredno čista in udobno opremljena. Preprosta, praktična oprava, preproge na tleh in na stenah in mnogo blazin. Postelja mi je bila posebno všeč, ker je bila nenavadno visoka, da bi nemara potreboval podnožnik, če bi hotel zlesti nanjo. Gospodinja je uganila moje misli, stopila k postelji, jo odkrila do polovice in mi pokazala odlično posteljnino. Same blazine, napolnjene s puhom, spodaj pa dve vrsti žimnic in vse skupaj na mehkih vzmeteh. Tu se bo pač sijajno spalo!

»Moj mož je v Ameriki in vi se lahko vselite, dokler se ne vrne. Z materjo in hčerkico spimo itak v kuhinji.«

»Ljuba gospa, tako dolgo pa sobe ne potrebujem. Samo štirinajst dni ostanem tu in se zelo rad vselim, če mi jo odstopite za tako kratek čas.«

»Dobro, gospod. Gotovo se boste prijetno počutili in če želite, lahko vselej dobite tudi svežega kozjega mleka in dosti sadja.«

Ko sva se tako pogovarjala, je prišla koza za nama v sobo in me je temeljito ovohala. Tudi mačka je prišla in se je laskavo in godrnjavo mulila ob me. Plačal sem najemnino za štirinajst dni in sem rekel, da pošljem kovčke pozneje.

Zvečer po predstavi sem bil na smrt truden in sem že komaj čakal, da zlezem v imenitno posteljo.

»Vzemite za nocoj mojo žepno svetilko s seboj,« mi je rekel hotelir, »da se kje ne izgubite. Pri nas štedimo z razsvetljavo, vas je ne potrebuje.«

Polnoč je bila že minila, ko sem šel domov. Z Glavnega trga, kjer je na sredi brlela skromna svetilka, sem zavil po široki, temni vaški cesti in sem zdaj pa zdaj pobliskal z žepno svetilko, da ne padem v jarek ali da ne zgrešim poti. Že prej sem bil čul žabje regljanje, zdaj pa je to naraščalo v oglušujoč hrup. Bil je peklenski koncert visokih in nizkih žabjih glasov. Ko sem spet posvetil s svetilko, sem ugledal na cesti na tisoče žab. Niem mogel storiti koraka naprej, ne da bi stopil na žabo. Postal sem bil slučajno pri nekem drevesu, odlomil sem vejo in začel pometati tla pred seboj, da bi pregnal žabe. Pri tem sem lahko opazoval, da so tudi žabe različnih čudi. Nekatere so lezle počasi na desno k hišam, druge so skakale na levo v jarek, medtem ko so posebno odporni starejši žabci mirno obtičali in mežikali z izbuljenimi očesci. Ker sem vsakega takega žabjega odličnika natančneje ogledal, sem seveda le počasi napredoval in sem potrebcval za kratko pot do stanovanja zvrhano uro.

Naposled sem bil v svoji sobi, brž sem se slekel in se zleknil v gosposki postelji. Imel sem občutek, da ležim na morski gladini in da me pozibavajo lahni valovi. Vendar nisem zaspal. Kljub utrujenosti nisem mogel zatisniti oči in sem se vso noč prekladal sem in tja. Živce sem vendar imel v najlepšem redu in moje splošno zdravje je bilo izredno zadovoljivo. Prižgal sem si torej cigareto, da privabim zaspanec. Zaman. Do jutra sem se kar naprej mučil, potem sem slabe volje vstal in šel na zrak. Naslednjo noč je bilo prav tako in še hujše. Vstal sem, v glavi mi je bučalo in počutil sem se obupno slabo. Po tretji noči sem bil le še živ mrtvec. Tedaj sem poklical gospodinjo v sobo. Stopila je v spremstvu koze in pepelkaste mačke. Poslušala je mojo tožbo. Premišljala je, majala z glavo, potem je rekla:

»Da nisem takoj pomislila na to! Vi ste tukaj tujec in jaz bi vas bila morala takoj prvi večer pobotati z duhovi, ki vam niso naklonjeni! Na tem prostoru, kjer stoji moja hiša s pripadajočim zemljiščem, je namreč pred desetletji bilo pokopališče. Danes sicer za njim ni več sledu, toda duhovi tu pokopanih še vedno gospodarijo tod. Tujcu ne privoščijo počitka in spanca, preden ga ne pobotamo z duhovi. Danes opolnoči bom to opravila, potem pa boste imeli mir in boste spet trdo spali!«

Zadovoljil sem se s tem, čeprav mi ni hotelo v glavo, kaj neki duhovom na meni ni všeč. Vprašanje njihovega obstanka ali neobstanka je bilo vedno moja poslednja skrb in zato seveda nisem mogel od njih zahtevati, da bi me imeli za neoporečnega človeka.

Ali bi radi vedeli, kako me je potem kmetica pobotala z duhovi? Tega vam ne morem natančneje povedati, ker o tem nisem izpraševal. Vem samo, da je tisti večer vsa hiša dišala po kadilu. Na smrt truden sem se vlegel v posteljo in naslednje jutro je sonce stalo že zelo visoko, ko sem po čvrstem spanju brez sna spet odprl oči. Tudi naslednje noči sem božansko spal in sem nato prisrčno obžaloval, da je tistih štirinajst dni tako naglo minilo.

Kapelnik je končal in zamišljeno gledal predse. Nastal je majhen premor, v katerem je menda vsak v družbi sledil svojim mislim. Potem se je družbica dvignila. Kajti bilo je že precej pozno in zunaj sta jenjala dež in vihar.

SPORT

Vič je imel besedo

Domači pokalni turnir za mladino zaključen — Kaj je bilo novega po širnem svetu?

Ljubljana, 28. septembra

Okoliščine so nanesle, da smo včeraj spet obiskali s tolikimi spomini povezano zeleno polje ob Bleiweisovi cesti. Bilo je pred 15 leti ali še prej, ko so na onem travniku prvič zaigrali z žogo čisto mladi in samo vsi navdušeni prijatelji nogometne igre in včeraj smo spet gledali podobno sliko. Nič ni novega na tem svetu, vse se ponavlja, za starimi prihajajo mladi.

Igrišče SK Ljubljane — s tem imenom je ta travnik znan sportnemu občinstvu — je bilo včeraj prizorišče zaključnih dveh tekem, v mladinskem pokalnem turnirju, ki ga je agilno vodstvo SK Viča organiziralo s podporo in pristankom ljubljanskega CONI-a med ljubljansko mladino do 14 leta, da bi spet poživila naše nogometne terene. Štiri mlade enajstorice so se prijavile za ta turnir in včeraj je bil dan odločitev, za glavno in tolažilno darilo, za zmago med obema zmagovalcema pretekle nedelje (Vičem in Žabjekom) ter za zasedbo tretjega častnega mesta med obema premagancema prve nedelje (Mladiko in Korotanom).

Nobenega navala ni bilo včeraj na blagajne pri vhodu, čudna tišina je vladala za visokim plotom in kar nekam manj finalno je bilo od daleč ozračje nad onim slavnim nogometnim igriščem, ko smo se med gledalce pomešali tudi mi. Zagonetka je bila kmalu pojasnjena. Kakor se pri nas zgodi tako rado, tako se je primerilo tudi prireditelju tega turnirja. Obe premagani moštvi iz prej omenjene družbe štirih sta »srečno« našli svoj kamen spotike in se — kako pa drugače — nista pokazali na prostoru. In zaključni dan turnirja je ostal zato okrnjen na polovico, na sporedu je bila — po predpisanem čakanju — takoj in samo finalna tekma med Vičem in Žabjakom. Sloves teh enajstoric je sicer kratek in skromen, toda to pot sta bili v finalu in to je bilo dovolj, da je bilo v mladih silah ognja in elana kakor ob največji sportni odločitvi.

Zdaj boste dejali, povejte vendar že, kdo in kako... Da ne boste nestrpni —

Vič zmaga 2:0

Do odmora — 20 minut so igrali do tedaj ti bosopeti kandidati za svoj prvi pokal — so predstavniki viškega predmestja enkrat dosegli svoj zgoditek, v drugi polovici vseh neštevilnih akcij in zmešnjav po travniku pa so še drugič zadeli na pravo mesto in tako zasluženo spravili zmago in najlepše darilo. Kdo je bil med zmagovalci in kdo med poraženimi, ki je imel največ zaslug, da se je igra končala tako, vam prav gotovo ne vemo povedati. Dečki z Viča so bili včeraj bolj za to stvar, neutrudljivo so zmerom znova poganjali začarano usnje na nasprotnikovo stran igrišča in tako je slednjič moralo priti, da so vsaj dvakrat postavili tudi piko na i. Njihovi tovariši z Žabjeka so se mnogo trudili za uspeh, toda bili so vse preveč neodločni v napadu in tako je vse breme obležalo na obrambi, ki je po vseh pravilih te igre morala popustiti. V ostalem je bilo prav živahno in zdelo se nam je za kratek čas, kakor da se nekje v daljavi oblikujejo obrisi novega nogometnega življenja pri nas, čeprav šele čisto mladega in neznanega. Nastop je vodil pravi in še zmerom aktivni zvezni sodnik g. Makovec.

Po končani igri je zastopnik prireditelja izročil kapetanoma obeh moštev oba pokala — tolažilno je namesto tretjeplasiranega prejel premagani Žabjek —, vsakemu izmed mladih brcarjev pa lično spominsko darilce.

Dogodki po svetu

EVROPSKE MLADINSKE IGRE V MILANU

V nedeljo so bile v Milanu zaključene letošnje sportne igre evropske mladine ob udeležbi velikih množic gledalcev in v navzočnosti oficielnih predstavnikov oblasti, domačih in tujih.

Dolga je vrsta podobnih izidov z vseh terenov in disciplin, v katerih so se v teh dnevih merili mladi sportni zastopniki 12 evropskih narodov, tako da bi bilo po prvih virih njihovo naštevanje vse prej kakor popolno. Vsako tekmovanje so ocenjevali posebej, obenem pa po posebnih ključih izračunali uspehe posameznih držav tudi v celoti. Po tej zadnji klasifikaciji je zasedla prvo mesto Italija — to je njena nagrada za veliko skrb, ki jo v sportu in telesni vzgoji posveča baš mladini — za njo pa so se uvrstile Nemčija, Madžarska, Hrvatska, Slovaška in ostali.

V podrobnem navajamo danes — s pridržkom seveda, da bomo morda zanimivejše še objavili — toliko, da so se med kolesarji tudi na dirkališču predvsem uveljavili Italijani; skoraj enako velja tudi za teniške igralce, kjer sta se samo v ženskih doublih dokopali do zmage obe Nemki. Popolno premoč so imeli Italijani dalje v moški atletiki, kjer so ostali naslednji za njimi Nemci in Madžari, zato pa so Nemci v ženski atletiki zamenjali vodilno mesto z gostitelji, medtem ko je tretje mesto pripadlo Holandčankam.

GNEČA ZA ITALIJANSKI POKAL

Šestnajst enajstoric je še ostalo v konkurenci od pretekle nedelje v tekmovanju za italijanski pokal, od te nedelje pa je njihovo število zmanjšano še za polovico, v kateri pa so v glavnem že samo zastopniki iz divizije A. Venezia se je odrekla potovanju v Palermo, Genova in Vicenza pa svojega srečanja nista odigrali do konca, tako da imena preostalih — ti se bodo spet pokazali verjetno šele v odmoru med jesenskim in spomladanskim delom prvenstvenega tekmovanja — še niso znana vsa.

Izidi nedeljskih osmink finalov so bili taki-le:

v Modeni: Bologna-Modena 4:0, v Torinu: Lazio-Juventus 3:0, v Bergamu: Torino-Atalanta 2:0, v Cremoni: Udinese-Cremonese 1:0, v Rimu: Roma-Triestina 2:1, v Vicenzi: Genova-Vicenza 2:1 (prekinjena v 19. min. drugega polčasa). — Venezia ni nastopila.

V prvenstvu Donau-Alpenlanda vemo za izide naslednjih štirih nedeljskih srečanj: Rapid-Admira 6:2, Austria-Sportklub 3:1, FAC-WAC 2:1 in SC Wien-Sturm (Gradec) 6:2.

ŽENIN GOD

— Sam ne vem, kaj bi kupil ženi za god.

— Veš kaj, vprašaj njo samo, to bo najbolje.

— Ne, prijatelj, tega bi ji ne mogel kupiti.

V nekaj vrstah

Švedska in Madžarska sta imeli svoj meddržavni miting v Budimpešti, v katerem so gostje zmagali visoko z 80:52 točkam. Posebno v nedeljo so bili Švedi v veliki premoči in so domačini zmagali samo v dveh točkah od osmih, ki so bile na sporedu. Med startujočimi je bil tudi švedski »Nurmi« Gundar Haegg, ki je z lahkoto zasedel vsa svoja prva mesta. Podrobnih časov o njem — in žal niti o drugih — za zdaj še nimamo.

Nemški atleti so pred zaključkom sezone poskrbeli še za izboljšanje dveh letošnjih najboljših izidov. Harbig je pretekel progo 800 m v krasnem času 1:51.9, Langhoff pa v višino preskočil znamko 1.96 m.

V Parmi so imeli svoj izbirni miting za nastop proti Madžarom italijanski atleti. Nekateri izidi tega treninga so bili: Campagner v višino 1.85, Taddia v kladivu 51.02, Colanti v teku na 400 m z zaprekami 57.8, Matteucci v kopju 57.93 itd...

Svoječasno odgodeni sestanek v Monakovu za ustanovitev evropske sportne komisije je zdaj dokončno določen na dneve od 22. do 25. oktobra. Na dnevnem redu tega sestanka bosta predvsem odobritev statuta in imenovanje predsedstva, obenem pa bodo določene tudi smernice za nadaljnje delo. Kolikor je znano, bo Italija, ki je mnogo sodelovala pri sestavi statuta nove organizacije, stavila že pri tej priliki predlog, naj se prihodnje leto zberejo sportniki vseh včlanjenih zvez na veliki skupni prireditvi v organizaciji tega novega evropskega foruma.

Amaterski boksarski troboj v Budimpešti se je končal v petek zvečer z več novimi privlačnimi točkami in tudi več presenečenji. Splošno stanje točk, ki je že od vsega početka močno kazalo na zmago Nemčije, se bistveno ni izpremenilo in so Nemci res z velikim naskokom zasedli prvo mesto. Po točkah je bilo stanje na koncu tako:le Nemčija 20, Madžarska 15, Italija 13 točk.

O izrednem plavalnem podvigu poročajo italijanski listi iz jonskih vodá, katerega junak je bil major tehnične stroke Ruggero Serrato, ki je preplaval preliv med otokoma S. Mavra in Prevesom na zapadni obali Grčije. Preliv je širok 10 milj, je pa zaradi močnih struj zelo nevaren celo za majhne ladje, kaj šele za plavajočega človeka. Kakšno je tamkaj morje na nekaterih mestih, kaže na primer podrobnost, da je potreboval drzni plavalec na enem mestu za 300 m dolgo progo nič manj kakor eno uro in pol. Ves preliv, ki meri v kilometrih 24.31, je major Serrato obvladal v 7 urah in 22 minutah, kar pomeni, da je plaval povprečno po 3.3 km na uro. Točnost podatkov je bila overjena od njegovih vojaških predstojnikov, zapisnik o tem izrednem športnem dogodku pa so poslali tudi CONIju in plavalni zvezi v Rim, ki sta podjetnemu častniku poslala čestitke.

Kaj pravi nemški rekorder Rudolf Harbig o čudežnem tekaču Gundarju Haeggu iz Švedske? Lepše ni mogel povedati in še pokazati obenem, kako mora pravi športnik misliti o vsakem svojem tekmecu. »Haegg je pravi fenomen,« tako je dejal, »najbolj suvereni in najpopolnejši tekač, kar sem jih kdaj videl v življenju. Nobena kretnja ni odveč pri njem in vendar je ves čas na delu, ne da bi trošil brez potrebe najmanjši delec svojih sil. Kdor ga je videl, bo lahko razumel, zakaj dosega tako bajne čase. Njegov stil je grandiozen in tako izenačen med vsem tekom, da se zdi, kakor da bi letel in se skoraj ne dotikal tal.« Te izjave so bile na vidnih mestih objavljene v vsem švedskem športnem tisku in so izzvale povsod veliko zadoščenje.

Evropska boksarska zveza (APPE) v Rimu je te dni sprejela nekaj važnih sklepov glede oddaje nadaljnjih naslovov za evropsko prvenstvo. Pri tem je prišel v razpravo tudi Nemec Maks Schmeling, ki je, kakor znano, pred kratkim brez boja prepustil svoj prvenstveni naslov v težki kategoriji komur koli. Zveza je odločila, da se morajo vsi kandidati za Schmelingovega naslednika prijaviti njej najkasneje do 20. oktobra, potem pa bo ona ukrenila nadaljnje, kako se bo razvijala borba za ta najvažnejši boksarski prestol v Evropi. Sprejemala bo samo prijave iz včlanjenih držav; prijavnina znaša 1000 lir, ki pa bo vrnjena, če boksar ne bo pripuščen v konkurenco.

Vpisovanje v gimnazije

Pri vpisu v gimnazijo mora učenec predložiti zadnje šolsko izpričevalo (prvošolec tudi spričevalo s potrdilom o opravljenem sprejemnem izpitu in rojstni list), izpolnjeno »Prijavo« (tiskovine se dobe pri šolskih slugah), kolkovano s kolkom 20 lir, in potrdilo o višini letnega davka, ki ga plačujejo starši.

Plačati mora za zdravstveni fond, za fond knjižnice in učil skupaj 15.20 lire in šolnino, ki se odmeri na podlagi davčnega potrdila po tejle lestvici:

Kdor plača na leto davka 304 do 380 lir plača za 1. do 4. razred 28.50 lire za 5. do 8. razred 38 lir; od 380 do 1140 lir 42,75, 57 lir (prva številka velja za 1. do 4. rared, druga pa za 5. do 8. razred); od 1140 do 1900 lir 57, 76; od 1900 do 2280 lir 99,75, 133; od 2280 do 2660 lir 114, 152; od 2660 do 3040 lir 142,50, 190; od 3040 do 3420 lir 185.25, 247; od 3420 do 3800 lir 228, 304; od 3800 do 4560 lir 285, 380; od 4560 do 5700 lir 427.50, 570; od 5700 do 7600 lir 570, 760; od 7600 do 9500 lir 712.50, 950; od 9500 do 11.400 lir 855, 1140; od 11.400 do 15.200 lir 997.50, 1330; od 15.200 do 19.000 lir 1140, 1520; od 19.000 lir dalje na vsakih začetih 380 lir še po 3.80 lire več.

Kdor ima več otrok v šolah, plača po šoli najstarejši otrok celo šolnino, ostali pa polovično. Če sta na isti šoli dva ali več otrok, zadošča eno davčno potrdilo.

Kolka na prijavo in šolnine so oproščeni otroci invalidov (invalidsko potrdilo) in starši, ki imajo ali so imeli 7 ali več otrok (družinska pola). Na polovico so oproščeni kolka in šolnine starši, ki imajo ali so imeli 5 ali 6 otrok (družinska pola).

Romani ‚Dobra knjiga'

Ljubljana, 25. septembra

Kakor je čitateljem že znano, bo pričela oktobra izhajati v založbi Narodne tiskarne nova knjižna zbirka »DOBRA KNJIGA«. Prinašala bo zanimive in napete, literarno pa visoko vredne romane domačih in najboljših svetovnih avtorjev. *Cena je tako nizka* in *plačilni pogoji tako ugodni*, da bo nakup romanov DK omogočen najširšemu krogu.

Pričenši z mesecem oktobrom bo naročnikom naše zbirke na razpolago *vsak mesec po ena odlična knjiga*. Naš program obsega vrsto romanov, ki bodo deloma originali, deloma pa prevodi znanih del svetovne literature, ki so že drugod dokazali svoj prodorni uspeh z izredno visokimi nakladami. S polno pravico se bo ta nova zbirka imenovala »Dobra knjiga«.

V prvi seriji DK bomo objavili *nov roman Mire Pucove*. Pod naslovom »Tiha voda« nas pisateljica povede v podeželsko idilo, ki pa se kmalu sprevrže v vihar napetih dogodkov.

Kot drugo knjigo pripravljamo *roman Arnalda Fraccarolija »Grofica Walewska«*. Tu nas pisatelj seznani s prelestno in viharno panoramo napoleonske dobe, v kateri se pojavi poetična postava lepe žene, velike Napoleonove ljubezni.

V skrivnostno življenje bližnjeoa vzhoda nas popelje tretja knjiga DK, švicarskega pisatelja *Johna Knittela roman »El Hakim«*, nenadkriljiv prikaz iz življenja egiptskega zdravnika.

To so prvi trije romani DK, ki bodo izšli še letos. Pripravljamo pa seve tudi že knjige za prihodnje leto. Iz nordijske literature smo izbrali ljubezenski roman Trygve Gulbranssena »In večno pojo gozdovi«. To delo ne spada med one temačne nordijske proizvode, ki se jim naš čitatelj tako težko približa, temveč je polno svetlobe in optimizma.

Na daljnih otokih Južnega morja se odigrava znani roman Jacka Londona »Jerry z otokov«, epohalni roman Louisa Bromfielda »Veliko deževje« pa nas povede v pravljično deželo Indijo. Naše čitajoče občinstvo bomo dalje seznanili z deli Pirandella in Maria Puccinija, katerih imeni sta si pridobili svetovni sloves. Primesli bomo znamenito Aubryjevo »Cesarico Evgenijo« in velezanimivi roman Nore Lotts »Gospodar svoje usode«.

Vsaka knjiga bo obsegala *250 do 300 strani* in bo veljala za naše naročnike broširana 8 lir, v boljši opremi in vezana v platno pa 18 lir. Tudi če niste naročnik »Slovenskega naroda« ali »Jutra« se lahko naročite na zbirko za 9 lir, odnosno 20 lir mesečno, to se pravi za eno knjigo. Naročba je obvezna za eno četrtletje.

Kakor rečeno, izide prva knjiga že v prvi polovici oktobra. Zato pohitite z naročilom, ker veljajo navedene izredno nizke cene le za one, ki se v naprej prijavijo kot naročniki DK, medtem ko bo pozneje v podrobni prodaji cena višja.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

Službo dobi

Služkinjo
sprejmem k dvema otrokoma s 1. oktobrom. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12740-1

Fanta
okrog 18 let starega, pridnega, poštenega, takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12980-1

Služkinjo
boljšo, iščeta dva stara človeka. Služba stalna in dobra, nastop takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12973-1

Mlajša šivilja
sposobna, poštena, dostojnega vedenja, lahko sirota, katera ima veselje do dela, naj pošlje ponudbo na ogl. odd. Jutra, pod »Stalna zaposlitev«. 12985-1

Službe išče

Natakarica
pridna in poštena, želi službe; sprejme tudi kako drugo mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštena«. 12971-2

Prodam

Foto-povečevalnik
univerzalen, za vse velikosti, z optiko 1:4.5, dvojni kondenzor, maska, fotoaparat na plošče, 6×9, ugodno prodam. Widmajer, trgovina pri Soncu, Pogačarjev trg, Ljubljana. 12969-6

Prispelo je še nekaj
sodčkov od paradižnikov. Interesenti jih dobe: Kolodvorska ul. 3, dvorišče. 12992-6

Kupim

Stalno kupuje in prodaja finejše
fotoaparate
kakor: Contax, Leica, Exakta, Rolleiflex in druge. Foto Tourist — Lojze Šmuc, Ulica 3. maja 8. 12982-7

Knjige

Kupim
V vrtincu I. del in Srpsko trilogijo II. del. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12975-8

Avto, moto

Kupim
po ugodni ceni DKW, Ford Taurus ali Adler, štirisedežni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ford Taurus«. 12996-10

Kolesa

Kupimo biciklje in bicikelj-gume
ter motorna kolesa. Generator delavnica, Tyrševa cesta 13 (Figovec, levo dvorišče). 12993-11

Pohištvo

Nov kauč
z omaricami, orehova imitacija, prodam. Tapetnik Koleša, Florijanska ulica. 12976-12

Moderna samska soba
trd les, 10 komadov za 2900 lir naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12994-12

Kapital

Malo podjetje
v centru, čisti mesečni zaslužk 4000 lir, zaradi selitve za 13.000 lir naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sigurna eksistenca«. 12995-16

Posest

Parcelo v Mostah
prodam pod zelo ugodnim pogojem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12984-20

Stanovanja

Lepo nagrado
nudim za 3-sobno stanovanje, komfortno v centru mesta. Ponudbe pod »Stalen domačin« na ogl. odd. Jutra. 12307-21a

Sobo odda

Podstrešno sobo
opremljeno, oddam enemu ali dvema gospodoma. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12983-23

Opremljeno sobo
separirano, s souporabo kopalnice, za Bežigradom, oddam stalnemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12979-23

Opremljeno sobo
v bližini glavnega kolodvora, s souporabo kopalnice oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12978-23

Opremljeno ali prazno sobo
oddam najraje dostojni šivilji za Bežigradom. — Vprašati: Kolodvorska ulica 34-II., levo. 12970-23

Sobo
v centru, z dvema posteljama in souporabo kopalnice, vhod s stopnišča, oddam takoj. — Skapin, Miklošičeva cesta 13-III. 12993-23

Oddam
lepo, veliko, opremljeno sobo, najraje uradnici, tudi lahko dvema, za 1. oktober. Židovska ulica 3-II. 12990-23

Sprejmem
k starejši gospe sostanovalko, upokojenko ali slično, še zmožno skupnega gospodinjstva. Pogoji po dogovoru, stanovanje ev. proti mali odškodnini. Pismene ponudbe n. ogl. odd. Jutra pod »Sostanovalka«. 12988-23

Lepo opremljeno
sobo z dvema posteljama oddam, ev. z uporabo kuhinje. Kopališka ulica 20, za Obrtno šolo ob Gradaščici. 12986-23

Sobe išče

Majhno, udobno
opremljeno sobo, lahko tudi z vso oskrbo, za takoj ali pozneje, išče uradnica. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poseben vhod«. 12987-23a

Iščem prazno
preprosto sobo s souporabo kuhinje ali sobo s štedilnikom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštena in točna«. 12981-23a

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, najraje s stopnišča, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Redna plačnica«. 12849-23a

Živali

Izgubil se je pes
bel, ruski hrt. Prosim najditelja, naj ga vrne proti nagradi: Beethovnova ulica 14, Medved. 12974-27

Izgubljeno

Izgubila se je
zlata zaponka od pravoslavne cerkve po Bleiweisovi in Celovški cesti do Malgajeve ulice. Je drag spomin. Najditelj se naproša, da jo odda v Knafljevi ulici pri dr. Mačku. 12977-28

Stroji

Pisalni stroj
dobro ohranjen, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. — Ogled dnevno od 12. do 16. 12968-29

Najboljše šivalne stroje
dobite pri znani tvrdki Ivan Jax in sin, Via Bleiweisova 36 (Tyrševa). J-148-M-29

Obrt

Vaš klobuk
bo izgledal kot nov, ako ga prinesete osnažit v trgovino Magdič, Ulica 3. maja št. 12. 12623-30

Za tvrdko Anton Kovačič,
splošno pečarstvo, se sprejemajo vsa naročila v restavraciji »Šestica« pri blagajničarki. Prosim stranke, da se poslužujejo teza naslova. 122-30

Pridelki

Kravjo peso in korenje
v večji količini prodam. Vprašati: Hradeckega c. št. 52 od 7. do 9. in od 12. do 14. ure. 12991-33

Bucato perfetto senza sapone

Per il vostro bucato usate Giglio, il prodotto di marca veramente prezioso per ogni famiglia. Giglio sostituisce vantaggiosamente il sapone e vi consente di fare senza alcuna fatica nè perdita di tempo, un bucato perfetto.

Izvrstno pranje brez mila

Uporabljajte pri pranju Giglio, izdelek dobre znamke, res dragocen za vsako družino. Giglio izdatno nadomešča milo in vam brez vsakega truda in izgube časa izvrstno opere.

GIGLIO
AUTOBUCATO ITALIANO
Italijansko samopranje
INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI BERGAMO

H. de Vere Stacpoole: 36

OTOK BISEROV

Roman

Vse jutro in ves tisti dan je Van Houten priganjal ljudi k delu, da bi spravili biserno matico čez laguno do »Južnega križa«. Naslednji dan je bilo enako, tako da je bila ob solčnem zahodu zadnja školjka na ladji in je bilo treba samo še založiti jadrnico z vodo.

»To storimo še nocoj,« je rekel Van Houten; »in če veter ostane, dasi ni baš močan, lahko odrinete jutri zgodaj ob solnčnem vzhodu.«

Že uro pred zarjo je bilo na peščini vse živo. Mesec je bil zašel, a zvezde so dajale dovolj svetlobe. Floyd se je bil poslovil od Izabele, ki je zdaj ni bilo več na izpregled; skočil je na zadnji sedež čolna, ki je z vsemi tremi belci takoj za tem odrinil na »Južni križ«.

Van Houten se je takisto vzpel na ladjo in se pomudil v razgovoru, med tem ko je moštvo s škripcem navijalo sidrno verigo. Kakor hitro pa so razvili glavno jadro, je skočil nazaj v čoln in se vrnil na kopno.

Komaj je bilo sidro dvignjeno, je Floyd, ki je spredaj nadzoroval ljudi, prepustil vodstvo Joeju Gori in odšel na krmo, kjer je stal Kakluyt pri krmilu.

Zarja se je vžigala na nebu, ki je kazalo šele prvo sled jutrnje megle; prodirala je skozi vrzeli med palmami, ki so se njih debla nalik stebrom risala na svetlem ozarju vzhoda; poplavljala je laguno, in ko je plula jadrnica med pomoloma, ji je vse veliko jadro gorelo v rožnatem odsevu.

Z leve strani se je pokazala na koravdnem pomolu bela lisa. Bila je Izabela.

Ob vhodu v laguno se je »Južni križ« vzpel na valovih, kakor se konj vzpne pred nizko pregrado. Floyd je vzdignil roko, in Izabela mu je pomahala v odgovor, med tem ko je veter, ki je pihal čedalje močneje, ob škripanju konopja in rožljanju okovov nesel jadrnico naprej.

Mladi človek je slonel na ladijski ograji in gledal nazaj.

Izabeline postavice ni bilo več videti. Potem je daljava izbrisala klečevje in pustila samo sled palmovih vrhov nad bleščečimi vodami; še uro, pa je otok biserov kakor sen izginil za obzorjem.

XII
SYDNEY

Tri tedne je trajala vožnja do Sydneya. Tisto jutro, ko so pristali, se je Floyd začutil za nekaj dni svobodnega.

»Idite v mesto in se pozabavajte,« je rekel Hakluyt; »vredno je, da si ga človek ogleda, in malce gibanja se po dolgi vožnji prileže nogam; najprej pa pridite k meni, da vidite, kje me lahko dobite.«

Hakluyt je imel dva lokala, skladišče v luki in pisarno na Market Street. Pisarna je bila umazan, zanikarn kraj z rešetkami na oknih in napisom »Hakluyt in sin« nad vrati.

Lokal v luki, kjer je bilo dosti bolj živahno in zanimivo, je bil ogromno skladišče; tu si lahko kupil vse, kar si utegnil potrebovati za ladjo. Hakluyt je vrhu tega zalagal tudi svoje lastne ladje, in vpliv, ki ga je imel v pomorskem svetu, je bil izredno velik.

Hakluyt je bil pomagal že mnogim ljudem, a vsi ti bi se bili brez njegove pomoči mnogo bolje počutili, kajti če je ladjar enkrat položil na koga roko, se ga je tudi dokončno polastil. Denar, ki ga je posojal, se je zmerom ali vsaj največkrat z oderuškimi obresti vračal v njegovo blagajno. Časih se je tudi obrisal zanj, a tega mu ni bilo dosti mar, ker je vodil svoje račune na široki osnovi, po kateri je bil dobiček vedno zagotovljen, takisto, kot se mu nikoli ni manjkalo pomagačev, zmerom voljnih, da opravijo zanj kak dvomljiv in nevaren posel.

Ko mu je Hakluyt razkazal skladišča v luki, je Floyd spravil svoje stvari v gostinec, ki mu ga je bil Van Houten priporočil, in si najel sobo. Nato je šel ogledovat mesto ter končal dan v gledališču.

Drugo jutro je krenil v pristanišče, da bi bil prisoten, ko bodo spravljali »Južni križ« v popravljalni basen. To se mu je zdelo sicer potrata. »Južni križ« je bil v izvrstnem stanju, in Hakluytu ni bilo podobno, da bi brez potrebe trosil denar. Čemu si je torej nalágal ta izdatek?

V pristanišču je bilo več Hakluytovih ladij, in Floyd, ki je zapletel enega izmed brezdelnih pohajkovalcev na pomolih v razgovor, je hitro dobil nekaj zanimivih podatkov.

‚Južni križ' je prišel v popravilo, da mu ostrgajo trup. Ne vem, kaj ima ta Hakluyt v glavi namesto možganov. Tamle, vidite, stoji ‚Marija Luiza' in tamle je ‚Bumerang', takisto njegova ladja. Za onimle rtom ju vidite, vsa vegasta od kljuna do krmila, tako da ju zgolj firnež še drži vkup; on pa ne pošlje v basen teh dveh, ampak ‚Južni križ'!«

»Ali so to vse njegove ladje?«

»Ne; vidite ondukajle jadrnico, ki je privezana k boji? Ta je ‚Domain'. Hakluytova je, mesec dni bo, kar se je vrnila z otokov; od tistih dob je ves čas zasidrana in čaka, da nihče ne ve, česa; kopro so iztovorili že pred štirinajstimi dnevi, ladja pa še vedno čaka, da kaj ukrenejo z njo.«

Floyd se je z dolgim pogledom ozrl po »Domainu;« nato je zapustil pomol in šel k Hakluytu v pisarno.

Naslednja dva tedna je mladi mož posvetil dokaj nedolžnim zabavam. V okolici Sydneya je bil dober kraj za ribji lov, in nekega dne proti koncu tretjega tedna, ko je bil »Južni križ« že skoraj nared, da odplove, je Floyd na enem teh ribiških izletov srečal živahnega in prijaznega moža, ki se je z njim vred vrnil v Sydney, ga povabil na pijačo in ga zapeljal v neki bar.

Floyd ni imel alkoholnih razvad, a časih se tudi najboljši človek vda skušnjavi, in ozračje v baru, prisrčnost novega tovariša, veselje, da ima nekoga, ki z njim lahko kramlja, ter moč whiskyja so kakopak obrodili svoj učinek. Mladi človek ni bil od zajtrka še nič zaužil.

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.